

TAUTINIŲ bendrijų 2023 naujienos Nr. 3 (86)

Povilas Ksaveras Bžostovskis (1739–1827)

Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės valstybės veikėjas, kunigas, Paulavos respublikos įkūrėjas.

Kaune – festivalis „Kultūrų sodas 2023“

Rugsėjo 16 d. Kaune, Istorinės Lietuvos Respublikos Prezidentūros kiemelyje, įvyko Kauno įvairių tautų kultūrų centro organizuojamas 6-asis tradicinis tautinių bendrijų festivalis „Kultūrų sodas 2023“.

Festivalį daina, skirta Ukrainai, pradėjo Klaipėdos ukrainiečių kultūros ir švietimo centro „Rodyna“, Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro, Ukrainos karinių oro pajėgų dainų ir šokių ansamblio solistė, nusipelnusi Ukrainos artistė Dina Mataitienė.

Sveikindama dalyvius ir žiūrovus Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktorė dr. Vida Montvydaitė pažymėjo tautinių bendrijų indėlio į Lietuvos kultūrą svarbą.

Po to sekė puikus tautinių bendrijų kolektyvų ir solistų pasirodymas. Festivalyje dalyvavo Kauno armėnų bendrija ir jų svečiai iš Jerevano – armėnų liaudies šokių grupė „Nrane“, Romų visuomenės centro tautinių šokių ir dainų kolektyvas „Roma de drom“, Totorių kultūros centro folkloro ansamblis „Ilsu“, Lietuvos Azerbaidžano jaunimo organizacija, Kauno rusų kultūros centro „Mokslas – Šviesa“ vokalinis ansamblis „Ruskaja pėsnia“, Lietuvos lenkų sąjungos Kauno skyriaus ansamblis „Kotwica“, Kauno žydų bendruomenės, Kauno ukrainiečių bendrijos, Alytaus tautų kultūros draugijos „Malachitas“ ir kitų bendruomenių kolektyvai ir atlikėjai. Lietuvos kirgizų bendruomenė ne tik papildė programą savo krašto melodijomis, bet ir pristatė savo instrumentus, vaizdžiai papasakojo apie savo tautos galvos apdangalus, kvietė apžiūrėti jų tradicinį būstą – jurta.

Visą popietę Istorinės Lietuvos Respublikos Prezidentūros kiemelyje vyko ir įvairūs edukaciniai užsiėmimai, mokantys pasigaminti aitvarus, piešti totoriškus ornamentus, komiksus, skatinantys mokytis įvairių kalbų.

T u r i n y s

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS PRIE LRV

Departamente lankėsi Lenkijos ambasadorius	2
Ukraina ir Europa – nauji iššūkiai istorikams	2
Departamento darbuotojai dalyvavo edukacijoje Lodzėje.....	2
Susitiko su švietimo ir kultūros programų specialiste iš Kijevo.....	2
Seminare – totorių išskirtinės apsaugos užtikrinimas.....	2
Strateginė sesija buvo skirta baltarusių bendruomenei	3
Akademiinių darbų konkursui šiemet pateiktas 21 darbas.....	3

AKTUALIJOS

Įteikti lietuvių kalbos kursų baigimo pažymėjimai	4
Konferencijoje aptartas Lietuvos ir Ukrainos mokslininkų bendradarbiavimas ..	7
Seime aptarta romų bendruomenės integracija	9
Europos jaunimas Kauno erdves užpildė performansais	10

JUOS PRISIMENAME

Šilokarčemos dvaro savininkas Hugo Šojus.....	11
Paminėtas romų genocido aukų atminimas	15
Paminėtos 80-osios Vilniaus geto likvidavimo metinės	15

ŠVIETIMAS

Mokslo metus pradėjo 116 tautinių bendrijų mokyklų	17
Kalbėti lietuviškai jau drąsiau	17
Rinkosi sekmadieninių mokyklų mokytojai	18
Mokyklėlėje tadžikų vaikai mokosi gimtosios kalbos	20

KULTŪRA

Atnaujinta S. Šapšalo karaimų tautos muziejaus ekspozicija	21
GYPSY FEST festivalis	21
Pabradėje vyko festivalis „Kultūrų daug – širdis viena“.....	21
Jurgis Baltrušaitis – poetas ir diplomatas.....	22
Jonavos bibliotekai suteiktas Grigorijaus Kanovičiaus vardas	23
„Siabrynos“ popietėje – besibaigiančios vasaros baltarusių šventės	23
Rugpjūčio 31-oji – rumunų kalbos diena	24
„Dačijos“ svečias – Krzysztof Kolanowski.....	25
Polonezą šoko 400 žmonių.....	25

BENDRUOMENĖS IR LIETUVA

Šilutės rajono vokiečių kilmės gyventojų bendrija „Heide“	26
---	----

Departamente lankėsi Lenkijos ambasadorius

Rugsėjo 7 d. Tautinių mažumų departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė susitiko su Departamente apsilankiusiu Lenkijos Respublikos nepaprastuoju ir įgaliojuoju ambasadoriumi Lietuvos Respublikoje Konstanty Radziwill. Susitikime buvo aptartos bendradarbiavimo įgyvendinant tautinių mažumų politiką galimybės.

TMD inf.

Ukraina ir Europa – nauji iššūkiai istorikams

Tautinių mažumų departamentas buvo vienas iš parterių rugsėjo 15–17 dienomis Vilniuje surengto tarptautinio kongreso „Permaštyti Ukrainą ir Europą: nauji iššūkiai istorikams“. Reginyje dalyvavo daugiau nei šimtas istorikų iš įvairių šalių.

Pagrindinis kongreso tikslas – aptarti naujo pasakojimo apie Ukrainos ir viso Vidurio Rytų Europos regiono istoriją kūrimą. Tad

jame buvo diskutuojama apie tai, kaip turėtume permaštyti Ukrainos istoriją ir naujai interpretuoti ją iš transnacionalinės perspektyvos bei platesniame Europos ir pasaulio istorijos kontekste, kokių mastu turėtume permaštyti bent 30 metų nusistovėjusias ukrainistikos tyrimų temas ir potemes, kaip galima permaštyti ir iš naujo sukurti nacionalinę politiką ir atminties kultūrą

Ukrainos, Lietuvos, Baltarusijos ir Lenkijos regione, kad jos taptų labiau transnacionalinės.

Kongrese buvo galima susipažinti su stipendijų programomis, susitikti su fondų, remiančių tarptautinius projektus istorijos tyrimų srityje, atstovais. Taip pat dalyvauti teminėse grupinėse diskusijose ir rasti potencialių partnerių galimiems naujiems bendriems tyrimams.

TMD inf

Departamento darbuotojai dalyvavo edukacijoje Lodzėje

Liepos 7 d. Tautinių mažumų departamento darbuotojai dalyvavo Lodzės mieste (Lenkija), kuriame yra vienos didžiausių žydų kapinių Euro-

poje ir pasaulyje, vykusioje edukacijoje. Edukacijos metu Departamento darbuotojai susipažino su Lodzės ir Lenkijos žydų bendruomenės istorija,

žydų laidojimo tradicijomis ir ritualais, aptarė istorinės atminties išsaugojimo svarbą bei tautinių bendruomenių integracijos ypatumus Lenkijoje ir Lietuvoje.

TBN inf.

Susitiko su švietimo ir kultūros programų specialiste iš Kijevo

Rugsėjo 11 d. Tautinių mažumų departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė susitiko su švietimo ir kultūros programų specialiste iš Kijevo Svetlana Zaluzhnaja.

Svetlana Zaluzhnaja dalyvauja Lietuvoje vykdomuose projektuose, padedančiuose ukrainiečiams integruotis į lietuvišką aplinką ir supažindinančius lietuvius su ukrai-

niečių kultūra bei tradicijomis.

Susitikimo metu aptartos senųjų ir naujųjų Lietuvos ukrainiečių bendruomenių sanglaudos perspektyvos, suplanuotos bendros veiklos.

TMD inf.

Seminare – totorių išskirtinės apsaugos užtikrinimas

Rugpjūčio 18 d. įvyko Tautinių mažumų departamento (TMD) kartu su partneriais iš Ukrainos organizuotas nuotolinis pasikeitimo patirtimi seminaras, skirtas totorių ir kitų neskaitlingų tradicinių bendruomenių išskirtinės apsaugos užtikrinimo klausimams.

Renginyje dalyvavo TMD direktorė dr. Vida Montvydaitė, LRS narė, Tarp-parlamentinių ryšių su Ukraina grupės narė Dalia Asanavičiūtė, Lietuvos to-

torių bendruomenės atstovai Motiejus Jakubauskas, dr. Tamara Bairašauskaitė, Adas Jakubauskas, Ukrainos Etninių reikalų ir sąžinės laisvės valstybės įstaigos atstovai Viktor Voynalovych, Viktor Kovrey ir Yaroslav Kotylko, Krymo totorių bendruomenės atstovai Refat Chubarov, Eskender Bariev, Gulnara Bekirova, Riza Shevkiev, Lyudmila Korotkikh, Tatyana Savchuk.

Seminaro dalyviai pristatė totorių

bendruomenių padėtį Lietuvoje ir Ukrainoje, keitėsi patirtimi sprendžiant kylančius iššūkius, pažymėjo išskirtinių apsaugos priemonių, skirtų istorinėms negausioms bendruomenėms, poreikį. Ukrainos Etninių reikalų ir sąžinės laisvės valstybės įstaigos atstovai pristatė 2021 m. priimtą Čiabuvių (istorinių vietos tautinių bendruomenių) apsaugos įstatymą. Lietuvos totorių bendruomenė pristatė istorinės totorių Lukiškų atminties įprasminimo planus.

TMD inf.

Strateginė sesija buvo skirta baltarusių bendruomenei

Birželio 28 d. Vilkiškių dvaro sodybos rūmuose vyko Tautinių mažumų departamento strateginė sesija „Lietuvos tautinės bendruomenės ir naujoji imigracija: tautinės tapatybės (re)konstravimas“. Tai buvo antroji šiais metais surengta strateginė sesija, skirta baltarusių bendruomenės Lietuvoje integracijos klausimams. Pirmoji strateginė sesija, vykusį birželio 8 dieną, buvo skirta Lietuvos tautinės bendruomenės ir naujosios imigracijos sąveikos būdams.

Antrojoje sesijoje dalyvavo ir pranešimus skaitė Tautinių mažumų departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė, žiniasklaidos ekspertas Aidas Petrošius, baltarusių interneto dienraščio „Nasha Historyja“ redaktorius Andrej Dynko, elektroninio gūdų laikraščio Vilniuje „Run“ redaktorius Siarhey Haurilenka, Ivano Luckevičiaus baltarusių muziejaus direktorė Liudvika Kardis ir Vilniaus Pranciškaus Skorinos gimnazijos mokytoja Jelena Zabelskaja. Savo įžvalgomis ir pastebėjimais dalinosi tautinių bendruomenių atstovai, žurnalistai, visuomenės veikėjai, valstybės institucijų atstovai.

Atidarydama renginį, Departamento direktorė akcentavo, kad strateginių sesijų tikslas – užčiuopti ir identifikuoti neakivaizdžius dar tik pradedančius formotus mūsų valstybėje procesus, kad Lietuvoje būtų kuriama darni, integruota visuomenė.

Pristatydamas žiniasklaidos stebėsenos tyrimą, A. Petrošius pastebėjo, kad Lietuvos žiniasklaida skiria nepakankamą dėmesį baltarusių bendruomenės gyvenimui Lietuvoje. Diskusijos metu buvo pasiūlyta teikti

Nuotr. iš TMD archyvo

alternatyvias žinutes žiniasklaidai apie bendruomenės gyvenimą bei aktyvinti baltarusių diasporą, integruojant į Lietuvą atvykstančius baltarusius.

Pasakodamas apie politinius procesus Baltarusijoje ir media erdvę, A. Dynko atskleidė, kad daugumą į Lietuvą atvykusių baltarusių į dabartinę situaciją žiūri kaip į laikiną ir tikisi netrukus sugrįžti į savo tėvynę, todėl vertina save, kaip relokantus, o ne imigrantus. Jis akcentavo, kad atvykstantys baltarusiai yra išskirtinai lojalūs Lietuvai ir turi tokias pačias vertybes, kaip lietuviai.

Taip pat buvo paliesta Baltarusijos politinių kalinių problema, kuri oficialiais duomenimis yra apie 1500. Kalbėta apie pilietinių ir religinių bendruomenių gyvenimo ribojimus Baltarusijoje. Ateities pokyčius pranešėjas tiesiogiai siejo su karo Ukrainoje baigtimi, tačiau pažymėjo, kad Ukrainos pergalė nelems Baltarusijos režimo griūtis. Jis pabrėžė būtinybę

skleisti informaciją ir palaikyti nuolatinį kontaktą su Baltarusijoje likusiais žmonėmis.

S. Haurilenka savo pranešime apžvelgė Lietuvos gūdų žiniasklaidos pokyčius ir iššūkius, o L. Kardis pasakojo apie kultūrinės erdvės pokyčius po staigaus baltarusių bendruomenės pagausėjimo Lietuvoje, atvykstančių žmonių emocines nuotaikas ir lūkesčius.

J. Zabelskaja pristatė baltarusių P. Skorynos gimnazijos veiklą Lietuvoje. Šį švietimo įstaiga yra vienintelė valstybinė mokykla, vykdanči ugdymo procesą baltarusių kalba. Joje gali mokytis moksleiviai nuo 1 iki 12 klasės, yra ikimokyklinės grupės. Mokytoja pabrėžė, kad šiuo metu mokykla negali priimti visų norinčių joje mokytis moksleivių. O mokyklos tikslas – darni jaunuolių, atvykstančių iš Baltarusijos ir Ukrainos integracija, teikiant prioritetą jų psichologiniam komfortui ir lietuvių kalbos mokymuisi.

TMD inf.

Akademinių darbų konkursui šiemet pateiktas 21 darbas

Tautinių mažumų departamentas, siekdamas paskatinti aukštųjų universitetinių mokyklų studentus domėtis Lietuvos tautinėmis mažumomis ir

įvairių studijų kryptių mokslo darbams rinktis su tautinėmis mažumomis susijusias temas, įsteigė Premiją už geriausią baigiamąjį mokslo darbą

Lietuvos tautinių mažumų tematika.

Šiemet konkursui yra pateiktas 21 darbas: 11 bakalauro, 6 magistro, 3 daktaro disertacijos ir 1 mokslinis straipsnis.

TMD inf.

Įteikti lietuvių kalbos kursų baigimo pažymėjimai

Karolina Baltmiškė

„Kai atvažiuavau į Lietuvą ir norėjau surasti gerą darbą, supratau, kad nemokant lietuvių kalbos to padaryti nepavyks, – įteikiant lietuvių kalbos kursų baigimo pažymėjimus, sakė Olena Chaus. – Be abejo, man, gyvenant mūsų šeimą priglaudusioje šalyje, labai svarbu suprasti čia gyvenančių žmonių kalbą, gebėti su jais bendrauti jų kalba. Pagaliau lietuvių kalba reikalinga ir parduotuvėje perkant produktus. Tai ir atvedė mane į Tautinių bendrijų namų organizuotus lietuvių kalbos kursus. Jais likau labai patenkinta.“

Kalbos pradžiamokslis įveiktas

Rugpjūčio 2 dieną Tautinių bendrijų namuose buvo įteikti lietuvių kalbos kursų, kuriuose mokėsi apie 300 ukrainiečių, atvykusių į Lietuvą prasidėjus karui Ukrainoje, baigimo pažymėjimai. Sveikindamas mokymų dalyvius Tautinių bendrijų namų direktorius Gžegož Miloševič pažymėjo, kad galimybę nemokamai mokytis valstybinės kalbos jiems suteikė viešoji įstaiga „Stiprūs kartu“, skyrusi 28 tūkst. eurų. Kadangi mokymai vyko nuotoliniu būdu, juose dalyvavo žmonės, išsikūrę įvairiose Lietuvos vietose. Atsižvelgiant į mokymų dalyvių galimybes, buvo sudaryta 16 skirtingu laiku dirbančių grupių. Su jomis dirbo trys pedagogės.

Dauguma balandžio viduryje pradėtų mokymų dalyvių mokėsi pagal A lygio programą, kuriai buvo skirta 60 akademinė valandų.

„Baigiau pirmos pakopos mokymus ir jau galiu savarankiškai pasakyti kai kurias lietuviškas frazes.

Kursų baigimo pažymėjimų įteikimas. Centre - Tautinių bendrijų namų direktorius Gžegož Miloševič, kairėje - lietuvių kalbos mokytoja Violeta Lopetienė

Sunkiausia yra žodžių kirčiavimas ir galūnės. Kadangi esu vertėja, labai norėjau iš pat pradžių taisyklingai kalbėti, todėl man buvo svarbu ir kirčiai, ir žodžių galūnės, – išpūdziais apie lietuvių kalbos mokymąsi dalijasi Nastassia Hvozdeva. – Labai noriu tęsti mokymąsi toje pačioje grupėje. Joje buvome 30 žmonių. Grupė labai draugiška. Bendramokslių palaikymas labai svarbus mokymosi rezultatui.“

„Prasidėjus karui Ukrainoje į Lietuvą atvykau su vyru, marčia ir anūku. Paskui atvyko ir sūnus. Taigi dabar visa šeima esame kartu. Tai, kad esant tokiai situacijai mes esame visi kartu, man yra didžiausias džiaugsmas, – sako mokymų dalyvė Tatiana Chaus. – Mano gyvenimo principas: jei gyvenu toje šalyje, gerbiu tos šalies kalbą ir stengiuosi ją išmokyti. Be to, aš esu toks žmogus, kuriam viskas įdomu. Nors kol kas sunkiai sekasi bendrauti lietuviškai, trūksta įgūdžių, bet rankų nenuleidžiu. Jei ir negalėsiu lietuviškai kalbėti, bet tikiuosi, kad išmoksiu kalbą suprasti ir ją skaityti.“

„Daugiau nei prieš metus atvykau į Lietuvą. Negražu nemokėti šalies, kurioje gyveni, kalbos. Juolab, kad ateityje kalbos mokėjimas gali labai praversti, nes kol kas mūsų šalyje labai neaiški padėtis. Žinoma, nėra lengva dirbti ir mokytis, tad mokymosi rezultatas galbūt galėtų būti geresnis. Lietuviški žodžiai sunkiai galvoje įsitvirtina. Be to, labai trūksta ir bendravimo lietuvių kalba“, – apie tai, kaip sekasi mokytis lietuvių kalbos pasakoja Oleksii Ilin.

„Aš esu šių lietuvių kalbos kursų studentės vyras. Žmoną į renginį atlydėjau. Ji neseniai Lietuvoje apsigyveno. Nors esu gimęs Vilniuje, kalbu lietuviškai, bet su žmona bendraujame rusiškai. Tad žmona sumastė mokytis lietuvių kalbos, džiaugiuosi, kad ji nori išmokyti kalbėti lietuviškai“, – sako Konstantin Fuks.

Džiugina besimokančiųjų užsidegimas

„Tai buvo sunkus, bet nepaprastai ir įkvepiantis laikas, – Tautinių

Kursų baigimo pažymėjimai įteikti dalyviai, atsisveikina iki naujų mokymų.

bendrijų namų surengtus lietuvių kalbos kursus apibūdina mokytoja metodininkė Violeta Lopetienė. – Pirmą kartą susidūriau su tokiais motyvuotais kursų klausytojais. Kiekvienas kursų mokytojas, kokios kalbos ir kvalifikacijos jis bebūtų, pasakytų, kad toks rezultatas, kai kursus baigia 85 proc. pradėjusiųjų, praktiškai neįmanomas. O šiuose kursuose būtent taip ir atsitiko, nes tai labai motyvuoti ir išsilavinę žmonės. Beveik visi kursuose dalyvavę žmonės yra su aukštuoju išsilavinimu ir įpratę mokytis. Tai labai įvairių profesijų žmonės. Pavyzdžiui, mano užsiėmimuose dalyvavo mergina, kuri Ukrainoje dirba kosmoso srityje. Kursus lankė Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro smuikininkė, labai daug medikų, teisininkų, vadybininkų ir kitų įvairių sričių specialistų, puikiai žinančių, kodėl jie atėjo į kursus ir ko jie siekia. Jei žmogus negali dalyvauti užsiėmime, jis rašo laiškėlį mokytojui, kad nedalyvaus, bet kad namų darbus padarys. Tokių kursų mokytojams tai neįprastas dalykas. Kartais stebėdavausi, kaip moterys, būdamos motinystės atostogose, sugeba mokytis tikrai nelengvos lietuvių kalbos.

Kai teikiant kursų baigimo pažymėjimus priiminėjau padėkas ir gėles iš savo kursų klausytojų, sulaukiau gerų žodžių ne tik už mokymus, bet ir už tai, kad jie sužinojo apie kažkokią Lietuvos ypatingą vietą, kad galėjo

pamatyti Kernavę, nuvykti į Anykščius. Pagal kilmę esu iš Molėtų ir labai nustebau, kai kursų klausytojai, pasakodami apie įdomias Lietuvos vietas, taip išgyrė mano kraštą. Net pati nuvažiauvau dar kartą jų išgirtų vietų pasižiūrėti.“

„26 metus atidaviau kitakalbiams vaikams – dirbau baltarusiškoje mokykloje. Taigi kalbos mokymo patirtį su vaikais turėjau gan didelę, o suaugusiųjų mokymas – šie kursai mano pirmoji patirtis. Labai jaudinausi, bijojau, kad nesusitvarkysiu, nes vaikai ir suaugusieji – skirtingos kategorijos. Tačiau su pačios išsikelta ir direktoriaus skirta užduotimi susitvarkiau, atrodo, visai gerai. Džiaugiuosi, kad mano vestų kursų dalyviai jau gali šiek tiek ir lietuviškai kalbėti. Tegul, kaip sakė viena dalyvė, pirmosios knygos ribose. Dirbome pagal „Sėkmės“ vadovėlį, kuriame, mano manymu, pateikta labai gera medžiaga lietuvių kalbos mokymui. Tai studentų negąsdinantis vadovėlis. Žinoma, per mokymus naudojome ir papildomą medžiagą – patirtimi dalijasi kursų vedusi mokytoja Vilma Žukauskaitė-Lukša, dirbusi ir su pradedančiuoju, ir su jau pažengusiųjų grupėmis. – Dauguma mokymų dalyvių buvo dirbantys žmonės, negalintys daug laiko skirti lietuvių kalbos mokymuisi. Tačiau nepaisant užimtumo, jie nuoširdžiai mokėsi lietuvių kalbos, labai stengėsi taisyklingai tarti lietuviškus garsus.“

„Pagal išsilavinimą aš nesu lietuvių kalbos mokytoja. Mano specialybė – rusų kalbos ir literatūros mokytoja, o vėliau baigiau anglų kalbos studijas. Kadangi dalis Tautinių bendrijų namų surengtų kursų dalyvių pageidavo lietuvių kalbos mokytis pasinaudojant anglų kalba, sutikau jiems vesti lietuvių kalbos kursus. Mokant kitakalbius lietuvių kalbos labai svarbu suvokti jų ypatumus tariant lietuviškus garsus. Nelengvai kitakalbiams pasiduoda ir mūsų žodžių kirčiavimas, galūnės. Neretas nusistebti, kodėl mūsų kalboje toks nepastovus kirtis. Atsakydavau: todėl, kad mes kalbėdami dainuojame“, – pasakoja kursų vedusi pedagogė, sukaupusi nemenką kalbų mokymo patirtį dirbdama Klaipėdoje „Baltic international school“, kalba.lt, Užimtumo tarnyboje, Vida Tolkūnė.

Kalba svarbi darbui

„Esu gydytoja-pediatrė. Myliu vaikus, pediatriją ir labai norėčiau dirbti, bet jau daugiau nei metus negaliu tuo užsiimti, nes turiu išlaikyti lietuvių kalbos egzaminą B1 lygiu. Mokytis lietuvių kalbos pradėjau 2022 metų birželį Tautinių bendrijų namų surengtuose kalbos kursuose. Pirmoji mokytoja buvo Veronika. Jai padedat baigiau A1 lygio kursų. A2 lygio kursus baigiau padedant mokytojui Violetai Lopetienei. Dabar laikiu naujo kurso B1 lygio pradžios“,

– sako Daria Milkoto ir priduria, kad norėdama greičiau išmolti kalbėti lietuviškai, ji klausosi Lietuvos radijo, žiūri Lietuvos televiziją, lankosi socialiniuose tinkluose lietuvių kalba.

„Esu fotografė. Dažnai fotografuoju vestuves ir labai noriu su nuotakomis susikalbėti lietuviškai. Dabar, norint geriau išsiaiškinti jų pageidavimus, reikia pasitelkti kitą kalbą – lietuviškai apie save pasakoja kursų dalyvė Anna Bilous. – Lietuvių kalbos pradmenų mokiausi Vytauto Didžiojo universiteto rengiamuose mokymuose, tad šiuose kursuose mokiausi pagal pažengusiųjų programą. Labai noriu mokytis toliau, kad galėčiau laisvai kalbėti lietuviškai.“

„Noriu lietuviškai susikalbėti ir su klientais, ir su draugais. Vilniuje jau turime draugų, jie lietuviai ir labai nepatogu, kad su jais turime bendrauti rusiškai“, – pritaria Oleksii Hukalov.

Ir Ana, ir Aleksej pastebi, kad lietuvių kalba labai graži ir daininga. „Ir dar, kalbėdamas lietuviškai turi nusišypsoti, nes be šypsenos nei é, nei *ie* neištarsi“, – nuotaikingu pastebėjimu pasidalija Ana.

„Karui prasidėjus iš Odesos su vaikais atvykau į Lietuvą. Mus įkurdino Alytuje. Nuostabus ir ramus miestas, – prisistato kursų dalyvė Anna Streletskaja. – Mokyti lietuvių kalbos pradėjau dėl dviejų priežasčių. Pirmiausia, mes privalome mokėti mus priglaudusios šalies kalbą. Kita priežastis – galimybė įsidarbinti. Esu baigusi dvi aukštąsias mokyklas, turiu patirties, bet reikia žinoti bent kai kurias lietuviškus terminus. Tautinių bendrijų namų surengti kursai man buvo labai patrauklūs, nes jie vyko nuotoliniu būdu, o mokymų metodika padėjo sparčiau ir lengviau suvokti kalbos ypatumus. Iš pradžių buvo sunku, bet kai pradėdi mokytis, pradėdi suprasti, išiminti atskirus žodžius, bandyti kažką lietuviškai pasakyti.“

„Į Lietuvą su vaikais atvykau 2022-ųjų kovo mėnesį iš Charkovo. Traukėmės nuo intensyvių karo

Mokytoja Vilma Žukauskaitė-Lukša (centre) ir jos mokiniai.

veiksmų mano gimtajame mieste. Esu gydytoja. Norėdama tęsti savo profesinę veiklą iškart pradėjau mokytis lietuvių kalbos, nes mano darbe lietuvių kalba yra būtina. Norėdama geriau kalbėti lietuviškai, mokiausi Tautinių bendrijų namų organizuotose kursuose. Dabar mano siekis – išmolti lietuvių kalbą pagal B lygio reikalavimus“, – apie valstybinės kalbos svarbą profesinėje veikloje kalba Julija Hrechyshkina.

„Ukrainoje turėjau savo verslą – buvau įsteigusi nedidelę angų kalbos mokyklą. Daugiau kaip dešimt metų dirbau angų kalbos mokytoja. Lietuvoje tokios galimybės neturiu. Kadangi vyras dirba, aš būnu su vaikais namuose. Darbui lieka mažai laiko. Žinoma, ieškau darbo, bet kol kas pavyko susirasti tik laikiną. Pasirašiau sutartį su JAV ambasada ir šešias savaites amerikiečius mokysiu ukrainiečių kalbos, – sako Marija Mažuga. – Lietuvių kalbos kursai man labai patiko, jau galiu ir kalbėti paprastomis temomis, bet, deja, platesniam pokalbiui lietuvių kalba dar nepakanka nei žinių, nei įgūdžių. Labai laikiu šių mokymų tęsinio. Mano įsitikinimu, būtina mokėti tos šalies, kurioje gyveni, kalbą. Vaikai pradėjo lankyti lietuvišką mokyklą. Esame dėkingi Lietuvai už nuoširdų priėmimą, bet labai noriu sugrįžti namo.“

„Labai naudingi buvo lietuvių kalbos kursai. Lietuvių kalbos pradėjau mokytis nuo nulio, dabar jau po

truputį bandau kalbėti lietuviškai. Aš groju Lietuvos nacionaliniame simfoniniame orkestre. Esu smuikininkė. Į Lietuvą atvykau prasidėjus karui ir iškart buvau priimta į šį orkestrą. Man pasisekė, nes atvykusi susipažinau su Lietuvos nacionalinės filharmonijos direktore Rūta Prusevičiene ir dirigentu Gediminu Gelgotu, kurie man ir padėjo įsidarbinti orkestre. Per repeticijas suprantu, kas sakoma lietuviškai, bet su kolegomis kol kas tenka kalbėtis rusiškai arba angliškai. Labai tikiuosi, kad galėsiu ir lietuviškai susikalbėti, nors lietuvių kalba gana sudėtinga“, – išpūdziais dalijasi Natalija Radkova.

Didelė dalis mokymų dalyvių, puikiai įvertindami Tautinių bendrijų namų organizuotus kursus, nori tęsti lietuvių kalbos mokymąsi. Kaip teigia Tautinių bendrijų namų direktorius Gžegož Miloševič, viešosios įstaigos „Stiprūs kartu“ dėka, ukrainiečių pageidavimas nemokamai tęsti lietuvių kalbos mokymąsi bus tęsiamas. Apmokyti daugiau ukrainiečių, kurie traukdami nuo karo apsigyveno Lietuvoje, suteikė ir JAV ambasados skirta parama Tautinių bendrijų namų vykdomam valstybinės kalbos mokymo projektui. „Nuo spalio 1 dienos startuojame su 20 grupių. Jose lietuvių kalbos mokysis apie 350 žmonių. Taigi visi norintys galės tęsti lietuvių kalbos mokymąsi“, – džiugią žinią praneša Tautinių bendrijų namų direktorius Gžegož Miloševič.

Konferencijoje aptartas Lietuvos ir Ukrainos mokslininkų bendradarbiavimas

Karolina Baltmiškė

Tautinių bendrijų namų direktorius Gžegoż Milošević ir ukrainiečius valstybinės kalbos mokačios pedagogės Violeta Lopetienė ir Vilma Žukauskaitė-Lukša dalyvavo rugpjūčio 21–22 dienomis Anykščiuose vykusioje tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Ukraina ir Lietuva: istorijos, kalbos, kultūros ir turizmo paralelės“.

Paralelės: praeitis – dabartis – ateitis

„Tai jau antroji konferencija, kurioje Lietuvos ir Ukrainos mokslininkai nagrinėjo šių dviejų šalių kultūrų tarpusavio ryšius, naujausius reiškinius ir karo įtaką jų kultūrai, aptarė galimą bendradarbiavimą ateityje, – renginį pristato konferencijos mokslinio komiteto pirmininkė Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto direktorė prof. dr. Aušra Martišiūtė-Linartienė. – Ši konferencija, surengta kartu su Kyjivo Taraso Ševčenkos nacionaliniu universitetu, dar kartą parodė, koks svarbus yra įvairių institucijų bendradarbiavimas. Pagal pateiktą projektą iš Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos gavome dalį lėšų. Kad konferencija galėtų vykti toje vietoje, kurioje vyko, kad žmonės galėtų nakvoti ne viena, o dvi ar tris naktis, kad būtų galima nuvažiuoti iki Anykščių, kad būtų įdomi renginio programa, reikėjo ir partnerių prisidėjimo. Surengti konferenciją padėjo Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinis muziejus, Anykščių rajono

Vilniaus ukrainiečių bendrijos pirmininkė Natalija Šertvytienė.

savivaldybės Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių viešoji biblioteka. Be šių partnerių programa būtų buvusi kur kas skurdesnė, joje būtų galėję dalyvauti mažiau žmonių.“

Į konferenciją atvyko ir savo tyrimų išvalgomis dalijosi ukrainiečiai mokslininkai iš Kyjivo Taraso Ševčenkos nacionalinio universiteto, Černivcų nacionalinio Jurijaus Fedkovičiaus universiteto, Valstybinio prekybos ir ekonomikos universiteto Černivcų aukštosios komercinės kolegijos, Poltavos ekonomikos ir prekybos universiteto, Lesios Ukrainkos Voluinės nacionalinio universiteto, Umanės Pavlo Tyčynos valstybinio pedagoginio universiteto,

Hryhorijaus Skovorodos universiteto Perejaslave, Mariupolio valstybinio universiteto, Ukrainos nacionalinės mokslų akademijos O. O. Potebnios kalbotyros instituto, Černivcų nacionalinio Jurijaus Fedkovičiaus universiteto, V. I. Vernadskio Ukrainos nacionalinės bibliotekos. Lietuvai atstovavo mokslininkai iš Lietuvių literatūros ir tautosakos bei Lietuvių kalbos instituto, Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos, Klaipėdos, Vytauto Didžiojo ir Vilniaus Gedimino technikos universitetų, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos.

Konferenciją pradėjusi Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto

direktorė prof. dr. Aušra Martišiūtė-Linartienė apžvelgė Ukrainos ženklus Lietuvos kultūroje. O jų gan gausu. 2011 metais Vilniuje pastatytas paminklas Ukrainos poetui Tarasui Ševčenkai, 2012 metais prie Kyjivo Taraso Ševčenkos nacionalinio universiteto pastato pritvirtinta atminimo lenta Lietuvos poetui Maironiui. Studijuodamas šiame universitete, jis domėjosi Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės istorija, vėliau išleido istoriją „Apsakymai apie Lietuvos praigą“.

Ukrainoje – Kijivo ir Lvivo universitetuose studijavo Vincas Krėvė-Mickevičius.

Kalbėdama apie Ukrainos ženklus Lietuvos kultūroje, profesorė pasidžiaugė suaktyvėjusia ukrainiečių autorių knygų leidyba. „2022 metais išleistas ukrainiečių poetų poezijos rinkinys „Atmintis Ugnis Deguonis“, aprėpiantis plačią poetinę geografiją nuo Lvivo iki Luhansko ir Mariupolio, nuo Kyjivo ir Charkivo iki Odesos. Tarp knygų autorių – plačiai Europoje žinomi poetai Serhijus Žadanas ir Jurijus Andruchovičius, Lvivo poetės Mariana Kijanovska ir Halyna Kruk, rusų ir ukrainiečių kalbomis rašantis odesietis Borisas Chersonskis, Kyjivo poetės Natalija Bilocerkevica ir Liudmyla Taran, poetai iš Mariupolio, Berdiansko, Irpinės.

Ukrainiečių rašytojo Serhijaus Žadano kūriniai įtraukti į atnaujintą Lietuvių kalbos ir literatūros bendrojo ugdymo programą.

„Svarbios ir teatrų iniciatyvos: supažindinama su ukrainiečių dramaturgija, iš Ukrainos kviečiami režisieriai, scenografai. Prisimintas ir Mariupolyje nužudytas Lietuvos režisierius Mantas Kvedaravičius ir jo paskutinis filmas „Mariupolis 2“ bei Mariaus Ivaškevičiaus drama „Dievų aušra“, kuriai autorių įkvėpė Mariaus Kvedaravičiaus ir jo sužadėtinės Hannos Bilobrovos meilės istorija. Matome, kad karas pereina į kultūros ženklus ir tai jau veikia Lietuvos

Iš kairės trečia Violeta Lopetienė, Vilma Žukauskaitė-Lukša ir Gžegož Miloševič.

kultūrą“, – pastarojo meto Lietuvos ir Ukrainos sąsajas kultūroje pristato dr. Aušra Martišiūtė-Linartienė.

V. I. Vernadskio Ukrainos nacionalinės bibliotekos atstovė dr. Natalija Bondar, vadovaudamasi atstovaujamos bibliotekos fonduose saugomais ankstyvaisiais spausdintais leidiniais, apžvelgė lietuvių ir ukrainiečių knygų sąsajas.

Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Dokumentinio paveldo tyrimų departamento Lituanistikos skyriaus vyr. metodininkė tyrėja prof. dr. Jolanta Zabarskaitė dalijosi išvalgomis apie lietuviškai ir ukrainietiškaį mąstančio dirbtinio intelekto kūrimo svarbą.

Startas – kalba

Konferencijoje buvo perskaityti 45 pranešimai, kuriais buvo nagrinėjamos lietuvių ir ukrainiečių paralelės folklore, tradicijose, knygų leidyboje, pristatytos lietuvių ir ukrainiečių kultūrai ir mokslui svarbios asmenybės, apžvelgti jų ryškiausi darbai, taip pat ukrainiečių–lietuvių kalbos žodynas, kurį išleido Lietuvių kalbos institutas.

Tarp konferencijos pranešimų buvo ir Vilniaus ukrainiečių bendrijos pirmininkės Natalijos Šertvytienės pasidalijimas mintimis apie stačia-

tikių ir unitų veikėjo, mokslininko, filologo, pirmosios slavų gramatikos autoriaus Meletijaus Smotryckio idėjų aktualumą.

Šiomet Tautinių bendrijų namai didelį dėmesį skyrė valstybinės kalbos mokymui. Jų surengtuose kursuose, kuriuos finansavo viešoji įstaiga „Stiprūs kartu“, lietuvių kalbos mokėsi apie 300 ukrainiečių. Juos mokiusi pedagogė Vilma Žukauskaitė-Lukša konferencijos dalyvius supažindino su kursų organizavimu, nes pasirinkus nuotolinį mokymą, lietuvių kalbos galėjo mokytis Vilniuje, Kaune, Alytuje, Marijampolėje, Kybartuose, Vilkaviškyje, Tauragėje, Palangoje, Ignalinoje, Visagine, Klaipėdoje išsikūrę nuo karo pasitraukę ukrainiečiai. Kursus lankė įvairaus amžiaus žmonės: nuo 18 iki 30 metų – 8,3 proc., nuo 31 iki 45 metų – 63,9 proc. ir nuo 46 iki 65 – 27,8 proc. Buvo pravesta 60 valandų mokymai, kurių pabaigoje kursų dalyviai laikė žinių patikrinimo testą. Buvo tikrinamas gebėjimas skaityti ir suvokti tekstą, leksikos vartojimas, komunikacinė raiška, gramatinių formų taisyklingas vartojimas ir rašymas bei kalbėjimas. 85,3 proc. kursų dalyvių sėkmingai užbaigė mokymus ir gavo tai patvirtinančius pažymėjimus. „Po kursų analizavome priežastis,

kodėl ne visi, kurie pradėjo lankyti kursus juos baigė. Priežastys labai konkrečios: vieni susirado darbus, kitiems nepavyko suderinti pasikeitusio darbo grafiko, treči išvyko į kilmės šalį arba į ilgalaikes komandiruotes į kitas Europos šalis, – kursas apibendrina Vilma Žukauskaitė-Lukša. – Džiugina tai, kad beveik visi baigę kursus nori gilinti lietuvių kalbos žinias.“

Tautinių bendrijų namų rengiamuose valstybinės kalbos kursuose kelerius metus dirbanti lietuvių kalbos mokytoja metodininkė Violeta Lopevienė konferencijoje pristatė jos atliktą iš trečiųjų šalių atvykusių asmenų integracijos proceso tyrimo rezultatus. Tyrime dalyvavo 198 asmenys. Iš jų 86,9 proc. kilmės šalis Ukraina, 10,6 proc. – Baltarusija, likusiųjų – Moldova, Kazachstanas, Lietuva. 89,9 proc. dalyvavusiųjų tyrime – moterys. 65,7 proc. amžius nuo 31 iki 45 metų, 25,3 proc. 46 metų ir vyresni, 8,6 proc. – nuo 18 iki 30 metų. Keli dalyviai savo amžiaus nenurodė. Net 89,9 proc. dalyvavusiųjų tyrime yra baigę aukštojo

mokslo studijas. 56,1 proc. į Lietuvą atvyko prieš vienerius–dvejus metus. 77,3 proc. atvykimą į Lietuvą lėmė ekonominės priežastys. 67,2 proc. į Lietuvą atvyko su vaikais. 32,5 proc. atvykusiųjų vaikai lanko mokyklą, kurioje ugdomoji kalba yra lietuvių, 15,7 proc. – rusų, 16,8 proc. – ukrainiečių. 75,5 proc. dirba pagal Ukrainoje ir Baltarusijoje įgytą profesiją. 38,3 proc. atvykus į Lietuvą pavyko iškart įsidarbinti, 32,2 proc. darbo paieška užtruko iki pusmečio, likusiai daliai įsidarbinti nepavyko. 93,9 proc. turi laikiną leidimą gyventi Lietuvoje. 49,5 proc. gyvendami Lietuvoje nepatyrė diskriminacijos ar įžeidimų dėl tautybės, 17,2 proc. teigia tai patyrę, 29,8 proc. pažymi, kad jaučia lietuvių palankumą. 71,2 proc. pažymi, kad šiek tiek supranta, kas kalbama lietuviškai, bet patys nekalba, 28,8 proc. – lietuviškai jau kalba, skaito ir rašo. 96,5 proc. lietuvių kalbos mokėsi kursuose.

„Ši konferencija parodė, kokius gerus rezultatus duoda lietuvių kalbos kursai. Lietuvos muzikos ir

teatro akademijos studentas Kyrilas Kremenčuk konferencijoje Taraso Ševčenkos poeziją skaitė lietuvių ir ukrainiečių kalbomis. Jis į Lietuvą atvyko su pirmuoju besitraukiančiu nuo karo srautu. Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto rengiamuose kursuose lietuvių kalbos jis pradėjo mokytis nuo nulio, o dabar puikiai kalba ir skaito lietuviškai, – pasidžiaugia Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto direktorė prof. dr. Aušra Martišiūtė-Linartienė. – Manau, Lietuvos ir Ukrainos bendradarbiavimo svarbus momentas yra ir tai, kad Lietuvos mokslo taryba sudaro galimybes Ukrainos mokslininkams įsidarbinti Lietuvoje. Ir mūsų institute dirba puiki etnologė Halyna Pšeničkina, konferencijoje aptarusi ukrainiečių vasaros darbų tradicinių dainų žanrinę įvairovę. Puikios iniciatyvos ėmėsi Anykščių rajono viešoji biblioteka – joje kaupiama ukrainietišku knygų kolekcija, kuri padės Lietuvoje gyvenantiems ukrainiečiams neatitrūkti nuo savo šaknų.“

Seime aptarta romų bendruomenės integracija

Rugsėjo 15 d. Seime buvo surengta konferencija, kurioje aptarti šiemet nuveikti romų bendruomenės darbai, pasiekti tikslai, prisimintas rugpjūčio 2 d. Vilniuje vykęs Tarptautinės romų genocido dienos minėjimas.

Konferencijoje dalyvavo Lietuvos romų bendruomenės pirmininkas Ištvan Kvik, Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktorė dr. Vida Montvydaitė, Seimo narė prof. habil. dr. Vilija Targamadžė, Lietuvos Žydų bendruomenės pirmininkė Faina Kukliansky, Lietuvos žmogaus teisių centro ekspertės Monika Guliakaitė-Danisevičienė ir Kristina Rūkaitė, Romų visuomenės centro direktorė Svetlana Novopolskaja, Marijampolės ir Kybartų romų tarpininkė Birutė Rusevičienė.

„Departamentas yra arčiausiai

tautinių bendruomenių esanti institucija. Džiaugiuosi Lietuvos romų bendruomenės pirmininko Ištvano Kvik ir kitų lyderių veikla, nes būtent su lyderių pasikeitimu mes galime stebėti pasikeitimus visuomenėje“, – konferencijoje kalbėjo Departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė.

Direktorė pasidžiaugė romų jaunimo pasiekimais ir glaudžiu bendradarbiavimu su nevyriausybėmis organizacijomis.

Romų jaunimas yra viena iš prioritetinių grupių, kurių įtraukčiai Departamentas skiria didelį dėmesį.

Nepaisant įvairių iššūkių, kelių paskutinių metų sociologinių tyrimų duomenys, kurie rodo didelę romų jaunimo pažangą siekiant išsilavinimo ir įsitvirtinimo darbo rinkoje, džiugina. Nuo 2015 metų sumažėjo neraštingų ir pradinio išsilavinimo neįgijusių jaunuolių nuo 11 iki 4 proc.; išaugo pagrindinį išsilavinimą turinčių

romų jaunimo skaičius nuo 22 iki 30 proc., auga vidurinį išsilavinimą turinčių romų jaunuolių skaičius – šis rodiklis padidėjo nuo 8 iki 18 proc.

Geresnis romų jaunimo išsilavinimas padidina galimybes konkuruoti darbo rinkoje ir surasti geresnę darbą. Remiantis sociologiniais tyrimais, 2020 m. dirbo 42 procentai 20–29 metų romų jaunimo. Palyginti su 2015 m. duomenimis, dirbančiųjų skaičius jaunimo grupėje išaugo 13 proc. – pokyčiais pasidžiaugė direktorė.

Nuo 2016 m. Departamentas, įgyvendindamas projektą „Vietinės romų platformos – kelias link bendradarbiavimo su savivaldybėmis“, glaudžiai bendradarbiauja su nevyriausybinėmis organizacijomis, įgyvendinamos priemonės, skirtos romų jaunimo integracijai.

2021–2023 metais Departamentas finansavo 16 edukacinių užsiėmimų tiek apie romų kultūrą, tiek apie Lietuvos istoriją, kultūrą ir tradicijas; 8 renginius, skirtus tarpkultūriniam dialogui skatinti. Jose dalyvavo daugiau nei 300 jaunuolių.

Nauja veikla, kurią rėmė Departamentas, romų jaunimo savanorystė. Daugiakultūrį vaikų ir jaunimo centrą „Padėk pritapti“ lankantys jaunuoliai dalyvavo Maisto banko renginiuose, rinko, rūšiavo ir dalino produktus nepasiturinčios šeimos. Tai sustiprino jų motyvaciją dalyvauti visuomeniniame gyvenime, bendradarbiavimo įgūdžius ir atsakomybę.

Jaunimui skirtos veiklos neapsiribojo tik Lietuvos teritorija. 2022 m. romų jaunimas dalyvavo studijų vizite Lenkijoje, kurio metu susitiko su

vietos romų organizacijomis Radome ir Varšuvoje, aplankė Krokuvą bei Aušvico memorialinį muziejų. Vėliau išvyko į mokymus Rygoje „Sare Khetene“, o 2023 m. liepą Taline grupė jaunų romų susitiko su Estijos, Latvijos ir Suomijos jaunimu antroje Baltijos šalių romų jaunimo vasaros mokykloje „Sir džives Baltija 2023“.

Prie romų lyderių ugdymo daugelį metų prisideda Romų visuomenės centras, kurio dėka jaunuoliai kasmet dalyvauja projektuose „Dikh He Na Bister – romų genocido minėjimas“ Krokuvoje bei Aušvice ir „Europos romų jaunimo sostinė“.

Direktorė pabrėžė, kad romų jaunimas nėra vienalytė grupė, todėl atskiras dėmesys turi būti skirtas jaunoms romų merginoms ir moterims.

TMD inf.

Europos jaunimas Kauno erdves užpildė performansais

Rugpjūčio 1–12 d. Kauno įvairių tautų kultūrų centras kartu su partneriais Centro di Creazione e Cultura (Italija), Streetdance Center Salzburg (Austrija), ROOTS & ROUTES Cologne (Vokietija), Blues Derneği (Turkijos Respublika), įgyvendino projektą „Dive(rsity) Into The City 2023“ („Kultūrinė įvairovė mieste 2023“), sukvietsi per 30 jaunų menininkų ir lyderių iš penkių skirtingų valstybių – Italijos, Vokietijos, Austrijos, Turkijos ir Lietuvos.

Įgyvendinant projektą per šoki, muziką bei medią buvo siekiama didinti visuomenės sąmoningumą ir skatinti jaunos menininkus imtis iniciatyvos socialiniams pokyčiams, siekiant įtraukti įvairesnės visuomenės narius. Dalyviai taip pat turėjo galimybę susipažinti su Lietuvos kultūrinę įvairovę ir meniniais projektais. Jie apsilankė kūrybos ir užimtumo namuose „Stuba“, Kauno miesto kameriniame teatre, Vytauto Didžiojo universiteto teatre, Kiemo galerijoje, didelę dalį laiko kūrė ir dirbo Kauno įvairių tautų kultūrų

centre, apžiūrėjo pagrindinius Kauno miesto lankytinus objektus.

Projektą užbaigė tarpdisciplininis pasirodymas skirtingose Kauno vietose. Rugpjūčio 11 d. vyko įvietinto meno performansų turas, kuriame jauni menininkai iš Vokietijos, Italijos, Austrijos, Turkijos Respublikos ir Lietuvos pristatė tarpdisciplininis performansus.

„Esu kaunietė, gerai pažįstu miestą, bet vaikštinėdama jo gatvėmis net nepaminau, kad viena ar kita miesto vieta gali tapti performanso dalimi. Pavyzdžiui, prie paveikslų galerijos esantis metalinis karkasas tapo ne tik performanso lokacija, bet ir jo dalimi. Taigi šis projektas paskatino kitu kampu pasižiūrėti į miestą, pajusti kitokius jausmus apsilankius vienoje ar kitoje vietoje, – išpūdziais dalijasi projekto dalyvė Goda Imšaitė. – Šis projektas leido pajusti, kad labai svarbi kūrybos dalis yra procesas. Kūrimas kartu suteikia daug minčių, jausmų, įkvėpimo ir įžvalgų. Taigi šis projektas dalyviams sudarė galimybes mėgautis pačiu kūrybos procesu.“

„Šis projektas išties sudarė unikalias galimybes jauniems menininkams kartu su profesionaliais meno vadovais ir remiantis asmenine patirtimi kurti įvietinto meno performansus Kauno mieste. Džiugu, kad projekto metu vyko labai aktyvios diskusijos ir susitikimai su vietos bendruomenėmis, kurios ne tik dalinosi savo patirtimi, bet ir džiugino dalyvius dar neragautais skoniais. Ypatingai džiugu, kad Kauno įvairių tautų kultūrų centro komandoje kūrė labai talentingi jauni menininkai iš net penkių skirtingų tautinių bendruomenių ir tai buvo komandos stiprybė, atrandant įvairovę ne tik tarp užsieniečių, bet ir daugiakultūriame Kaune“, – projekto svarbą akcentuoja Kauno įvairių tautų kultūrų centro vadovė Eglė Rušinskaitė.

Projektą iš dalies finansavo Europos Sąjungos Erasmus+ programa, Kauno miesto savivaldybė ir Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

TBN inf.

Šilokarčemos dvaro savininkas Hugo Šojus

Šilutės Hugo Šojaus muziejus

Hugo Šojus – žmogus, kuris buvo savo krašto, dabartinio Šilutės miesto mecenatas ir filantropas. Ant jo padovanotų žemių iki pat šių dienų stovi svarbūs instituciniai miesto pastatai.

Šojų šeimos istorija

Hugo Šojus (Hugo Scheu) gimė 1845 m. balandžio 1 d. Klaipėdoje, pirklio ir laivininko Arnoldo Karlo Šojaus (Arnold Carl Scheu (1811–1886)) ir Rozetės Cygler (Rossete Ziegler (1825–1848)), Klaipėdos maulininko dukters šeimoje.

H. Šojus 1875 m. vedė tėvo draugo, laivininko ir pirklio Johano Šuco (Johann Schutz) bei anglės Marijos Valton (Maria Walton) dukterį Merę Džeinę (Mary Jane (1856–1880)). Būsimas Šilokarčemos dvarininkas susilaukė trijų vaikų.

Žmona Merė Džeinė mirė Lėbartų dvare 1880 m. liepos 13 d., po jauniausiojo sūnaus Hugo gimdymo praėjus vos šešioms dienoms.

Hugo Šojus, sulaukęs 92 metų, mirė 1937 m. liepos 25 d. Šilutėje. Palaidotas Šilutės dvaro kapinėse.

Jauniausias Šojų sūnus Arnoldas Hugo (g. 1880 07 07), kaip ir jo tėvas, norėjo tapti ūkininku, todėl praktikavosi keliuose dvaruose. Vėliau perėmė tėvo valdytą Lėbartų dvarą. Prasidėjęs Pirmajam pasauliniam karui buvo pašauktas į kaizerinę vokiečių kariuomenę, žuvo prie Verderno (Prancūzija). 1916 m. gegužės 20 d. Palaidotas *Liny-devant-Dun* kaimelio (apie 25 km nuo Verderno) vokiečių kapinėse. Palikuonių neturėjo.

Duktė Elena Merė Džeinė (Ellen Mary Jane (1879–1959)) 1915 m. iškėjo už vokiečių mokslininko, aukštosios technikos mokyklos profesoriaus ir elektrotechnikos instituto direktoriaus Valterio Rogovskio (Walter

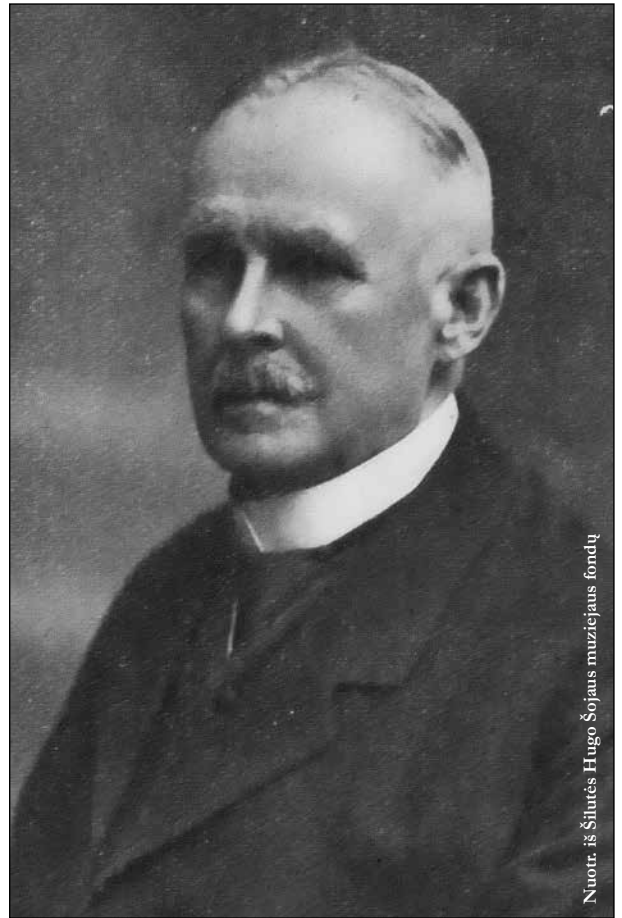
Ragowski (1881–1947)), apsigyveno Jenoje, po to Achene (Vokietija), kur ji 1959 m. ir mirė. Palikuonių neturėjo.

Dvarininko H. Šojaus giminę pratęsė vyriausias jo sūnus Erichas Šojus (Erich (1876–1929)), buvęs Šilutės apskrities gydytojas. 1909 m. vedė šveicare, viešbučių savininko dukterį Helenę Hauser (Helen (1885–1975)). Jiems gimė trys sūnūs: Verneris (Werner (1910–?)), Giunteris (Günther (1912–1998)) ir Hugo (1925–1944). Erichas Šojus 1929 m. birželio 29 d. mirė nuo plaučių uždegimo keliaudamas į Švediją su jaunesniu sūnumi Giunteriu. Palaidotas dvaro kapinėse.

Jauniausias Ericho Šojaus sūnus Hugo gimė Šilutėje (1925 08 07). Karo metais kovojo vermachto gretose, žuvo Priekulėje (Latvija).

Vidurinysis sūnus Giunteris gimė Karaliaučiuje (1912 11 22), baigė Šilutės Herderio gimnaziją, vėliau Miuncheno universitete studijavo miškininkystę. Mirė 1998 balandžio 10 d., palaidotas Denclingene (Badeno-Viurtenbergo žemė).

Vyriausias H. Šojaus anūkas Verneris po senelio mirties paveldėjo Šilutės dvarą. Kaip ir tėvas, Erichas, dirbo gydytoju Šilutėje. Po karo pasitraukė į Vokietiją, ten tęsė gydytojo praktiką Borkumo (Žemutinė Saksonija) vaikų sanatorijoje. Mirė XX a. aštuntajame dešimtmetyje. Šiuo metu Vokietijoje gyvena jo ir viduriniojo brolio Giunterio vaikai bei anūkai, kitaip tariant, H. Šojaus proanūkiai ir vėlesni palikuonys.

Nuotr. iš Šilutės Hugo Šojaus muziejaus fondų

H. Šojaus marti, Ericho Šojaus žmona Helenė Šoj kartu su vyriausiu sūnumi Verneriu iki 1944 m. gyveno Šilutės dvare. Besibaigiant Antrajam pasauliniam karui persikėlė į Vokietiją. Mirė Borkumo saloje (Žemutinė Saksonija) 1975 m. kovo 14 d., sulaukusi beveik 90 metų. Jos palaikai buvo sudeginti, o pelenai išberti į Baltijos jūrą, kurioje, kaip rašoma nekrologe, vietos randa ir tėviškės Šyšos upės vandenys.

Visuomeninė veikla

1862 m. Hugo Šojus baigė aukštesniąją miestiečių mokyklą Klaipėdoje. Baigęs mokslus, 1862–1869 m. tėvo buvo išsiųstas praktikuotis į Lapynų, vėliau į Šernų, Gedminų dvarus. Užsidirbęs pinigų mokslams, 1869–1870 m. du semestrus studijavo Berlyno žemės ūkio institute. Kilus Prūsijos–Prancūzijos karui (1870–1871) grįžo namo, kur kelerius metus dirbo Priekulės ir Šilinkų dvarų adminis-

tratoriumi. 1873 m. uošvio lėšomis iš varžytinių įsigijęs Lėbartų dvarą, tapo dvarininku ir aktyviai įsitraukė į valsčiaus bei Klaipėdos apskrities visuomeninį gyvenimą. 1881 m. tapo Dovilų valsčiaus viršaičiu, o 1884 m. buvo išrinktas į Klaipėdos apskrities valdybą, kurios nariu buvo beveik 35 metus. Dirbo įvairiuose apskrities valdybos komitetuose, atsakinguose už apskrities biudžeto planavimą, kasmetinių finansinių ataskaitų teikimą. 1889 m. įsigijo Šilokarčemos (dabar Šilutės) dvarą. 1892 m. buvo išrinktas ir į Šilutės apskrities valdybą.

Po Pirmojo pasaulinio karo, Klaipėdos kraštą atskyrus nuo Vokietijos, jį administruoti buvo paskirta Prancūzijai. 1920 m. vasario 17 d. naujoji valdžia įteisino vokiečių įkurtą 7 narių Darbo komitetą – jį pavadino Direktorija. H. Šojus buvo pirmosios direktorijos narys, tapo Žemės ūkio rūmų steigėju ir prezidentu. 1926 m. trumpam buvo išrinktas Šilutės apskrities viršininku.

H. Šojaus interesai ir veikla neapsiribojo vien pareigomis valstybės tarnyboje. Jis buvo daugiau nei dešimties draugijų narys, užėmė atsakingas pareigas kitose visuomeninėse organizacijose. Iš jų galima paminėti Klaipėdos ir Šilutės apskričių Žemės ūkio draugijas, Klaipėdos ir Šilutės gražinimo bei Šilutės šaulių draugijas. Žinoma, kad 1887–1912 m. Hugo Šojus buvo Šiaurės Vokietijos draudimo nuo krušos direktorius Klaipėdos, Šilutės, Tilžės, Ragainės ir Pakalnės apskrims, draudimo nuo gaisro komisaras Klaipėdos apskričiai, Pelkių apsaugos komisijos narys, o nuo 1893 m. buvo paskirtas civiliu komisaru Šilutės apskričiai, atsakingu už arklių sutelkimą karo atveju. Taip pat žinoma, kad dvarininkas prisidėjo administruojant Šilutės durpių kraiko fabriką (buvo įmonės akcininkas, o nuo 1908 m. jai vadovavo), dalyvavo Rytų Prūsijos siaurųjų geležinkelių akcinių bendrovių valdybų veikloje.

Aukščiausiu karjeros pasiekimu

Hugo Šojus su tarnais.

pats H. Šojus laikė didžiausio Rytų Prūsijos provincijos žemės ūkio kredito ir draudimo instituto – Rytų Prūsijos žemvaldžių bei dvarininkų organizacijos prie Žemės ūkio ministerijos – generalinio direktoriaus pareigas (1921–1925).

Apie H. Šojaus visuotinį pripažinimą liudija faktas, kad tarpukariu, dvarininkui dar esant gyvam, jo vardu buvo pavadintos gatvės Šilutėje (1924) ir Klaipėdoje (1933). Itin reikšmingas pačiam dvarininkui buvo Karaliaučiaus universiteto pripažinimas 1922 m. – už nuopelnus krašto kultūrai bei ekonomikai jam buvo suteiktas filosofijos garbės daktaro ir laisvųjų menų magistro laipsnis.

Kultūrinė veikla

Amžininkų H. Šojus buvo pripažintas ne vien valdžios elito atstovu – jis buvo žinomas ir kaip aktyvus kultūrininkas. Dvarininkas buvo Tilžės Lietuvių literatūrinės draugijos, Karaliaučiaus senovės draugijos „Prūsija“, Įsruties senovės draugijos, Antropologijos, Botanikos, Šeimos istorijos tyrinėtojų ir kitų draugijų narys.

H. Šojus priklausė prūsiskuoju patriotizmu pasižymėjusiam Rytprusių intelektualų, kurie itin domėjosi senąja Prūsijos valstybės ir jos gyventojų istorija, užsiėmė mokslinė, praeities relikthus konservuojančia, fiksuojančia,

kraštotyrine veikla, ratui. Ypatingas dėmesys anuomet buvo rodytas „mirstančios tautybės“ – lietuvininkų, kurie buvo laikomi senųjų prūsų palikuonimis, kultūrai.

Ankstyviausiai pastebima dvarininko lituanistinė veikla. Lietuviškai jis buvo pramokęs dar praktikuodamasis Klaipėdos krašto dvaruose, kuriuose pradėjo užsirašinėti kasdien girdimas lietuviškas dainas ir patarles. Netrukus jis jau buvo surinkęs nemenką lietuviško folkloro rinkinį, kurį siuntė Karaliaučiaus universiteto profesoriui Georgui Neselmanui (Georg Heinrich Ferdinand Nesselmann).

Svarbių kalbotyros metodinių dalykų, o taip pat profesionalumo lituanistinėje veikloje dvarininkui suteikė pažintis su Karaliaučiaus universiteto rektoriumi, kalbotyrininku ir archeologu prof. Adalbertu Becenbergeriu (Adalbert Bezenberger). Pastarasis H. Šojų paskatino domėtis priešistorės radiniais ir lietuvių etnografiniais daiktais.

Iš pradžių dvarininkas surinktas muziejines vertybes perduodavo Karaliaučiaus, Įsruties muziejams, vėliau įvairias antikvarines vertybes ir iškasėnas ėmė kaupti pats. XIX a. pabaigoje Šilutės dvaro rūmų dviejuose kambariuose įkūrė privatų muziejų, kuriame buvo sukaupta ir eksponuojama lituanistikos, etnografijos ir archeologijos kolekcija. H. Šojus mielai priimdavo

ekskursijas ir atskirus lankytojus, kurie domėdavosi šio krašto praeitimi, viską parodydavo ir paaiškindavo. Tai buvo įrodymas, kad jis rinkinius laikė ne tik savo malonumui, bet ir mokslui bei visuomenei.

Kuriant muziejų, kaupiant archeologinius radinius aktyviai dalyvavo dvarininko vyriausias sūnus Erichas. Iš pradžių jis buvo profesoriaus A. Becenbergerio archeologinių tyrimų asistentas, vėliau kasinėjimų ėmėsi pats.

Tėvo ir sūnaus kurtoje muziejaus kolekcijoje svarbią vietą užėmė etnografijos rinkinys. Gausiausia buvo XVIII–XIX a. baldų, įvairių buitės rakandų, darbo įrankių, moteriškų ir vyriškų drabužių, audinių, aprangos detalių ir apšvietimo prietaisų (sietynu) rinkiniai. Apie šią kolekciją rašoma tuometinėje spaudoje, laikraščiuose „Lietuva“ 1924, 1926, 1928 metais.

Dr. J. Basanavičius straipsnyje „Prie Tautos muziejaus“ 1924 m. išsamiai aprašė ir išvardijo, kas buvo sukaupta H. Šojaus kolekcijose. Jis mini, kad nors archeologijos skyrius buvo gausus ir vertinimas, tačiau tokia pat puiki ir vertinga buvo etnografijos kolekcija. Joje buvo „senoviškos spintos, „abrusnyčios“, stalai. Senoviški moterų ir vyrų drabužiai, sijonai, žiurstai, pančiakos, naginės, moterų ir mergų galvų parėdai, muturai, skepetos ir skepetaitės, marškiniai, rankšluosčiai ir kt.“ Šioje kolekcijoje taip pat buvo įvairių virtuvės indų. Ypač vertinamas audeklų ir audinių rinkinys, kurio ornamentais negalima atsigėrėti, ir rinkinių juostų kolekcija su įaustais dainų posmais.

Visos sukauptos muziejinės vertybės buvo kruopščiai tvarkomos ir turėjo savo metrikas.

Be archeologijos ir etnografinio rinkinio, H. Šojus turėjo sukaupęs vertingą knygų, dokumentų kolekciją. Joje buvo tokios antikvarinės vertybės, kaip 1591 m. išleisti Jono Bretkūno „Postilės“ du tomai, Alberto Vijūko-Kojelavičiaus 1650 m.

lotyniška „Lietuvos istorija“, 1684 m. išėjusi Kristupo Hartknocho (Christoph Hartknoch) „Prūsijos istorija“, Simono Daukanto (Jokūbo Laukio slapyvardžiu) 1845 m. išleistas „Būdas senovės lietuvių, kalnėnų ir žemaičių“ ir kitos knygos.

Jo kolekcijos kartografinė retenybė – trečios laidos (1629) Kasparo Henenbergerio (Casparus Hennenberger) didysis Prūsijos žemėlapis. Iš lituanistikos raštų, buvusių dvarininko bibliotekoje, galima paminėti Frydricho Kuršaičio, Augusto Šleicherio (Schleicher), Viliaus Kalvaičio, Jono Basanavičiaus, vokiečių kalbininko Kristiano Brugmano (Brugmann), A. Becenbergerio ir kt. darbus. H. Šojus buvo surinkęs Karaliaučiaus senovės draugijos „Prussia“, taip pat Karaliaučiaus Gamtos-ekonominės ir Tilžės Lietuvių literatūrinės draugijų leistų periodinių leidinių pilnus komplektus. Be kitų vertingų leidinių, dvarininkas buvo apsirūpinęs ir naujausia paminklotyrine bei paminklosauga propaguojančia literatūra.

Dvarininko ilgamečio lituanistinio darbo rezultatai buvo paviešinti 1912 m., kai Heidelberge lietuvių ir vokiečių kalbomis buvo išleista jo surinktų žemaitiškų pasakų knyga „Pasakos apie paukščius“. Prie knygos pasirodymo daug prisidėjo prof. Albertas Kuršaitis, kuris buvo pagrindinis leidinio redaktorius. Jis išvertė visas pasakas į vokiečių kalbą, didžiąją dalį pasakų

teksto sukirčiavo.

Nors tuometinėje spaudoje nebuvo aprašoma, tačiau Šojų šeima buvo sukaupusi ir itin vertingą augalų rinkinį. Augalai rinkti 1850–1912 metais. Pagrindinės rinkimo vietos yra Rytprūsioose (Klaipėdos ir Tilžės apskritys), Vakarų Prūsijoje, Vokietijoje, Šveicarijoje ir Norvegijoje. Herbariume sudėta dumblių, kerpių, asiūklių, paparčių ir žiedinių augalų pavyzdžių. Šiandien H. Šojaus augalų herbariumas – seniausias išlikęs XIX a. pabaigos ir XX a. pradžios augalų rinkinys iš Prūsų Lietuvos. Vertinant Lietuvos mastu, tai trečias pagal senumą rinkinys po Vilniaus universiteto herbariumo (XVIII a. pabaigos ir XIX a.) ir Lietuvos mokslų akademijos Botanikos instituto augalų rinkinio (XX a.).

Muziejaus kolekcijų vertingumą ir svarbą pabrėžia tai, kad muziejuje lankėsi žymūs to meto Vokietijos ir Lietuvos kultūros bei politikos veikėjai: Vokietijos kronprincas Joachimas, Karaliaučiaus universiteto rektorius A. Becenbergeris, Rytų Prūsijos provincijos vyr. prezidentas P. Moltkė, J. Basanavičius, prof. Eduardas Volteris, Lietuvos prezidentas Kazys Grinius, ministras pirmininkas Ernestas Galvanuskas, Klaipėdos krašto gubernatorius Antanas Merkys ir kt.

Ypač daug H. Šojus prisidėjo steigiant lietuviškus muziejus po atviru dangumi Tilžėje (1905 m.) ir Kara-

Hugo Šojaus paminklas Šilutėje.

liaučiuje (1912 m.). Jis ne tik nubraižė lietuviško namelio Tilžėje projektą, tačiau ir pats pasirūpino jo vidaus apstatymu. Šio namelio prototipą galima pamatyti Šilutės Hugo Šojaus muziejuje.

Antrojo pasaulinio karo metais tėvo ir sūnaus Šojų formuotas dvaro muziejus ir su dideliu atsidavimu kauptos vertingos senienos dvaro paveldėtoji pasitraukus į Vokietiją liko be priežiūros. Apleistas dvaras buvo nuniokotas, nemažai muziejinių eksponatų išgrobstyta. Pokariu didelė ir vertinga dvaro muziejaus dalis 1945–1946 m. buvo pergabenta į Vilnių. Iš surinktų likusių eksponatų 1949 m. buvo įkurtas Šilutės kraštotyros muziejus.

2015 m., baigus restauruoti Šilutės dvaro kompleksą ir perkėlus į jį muziejines kolekcijas, pasikeitė ir muziejaus pavadinimas – tų pačių metų balandžio 9 d. jam suteiktas Šilutės Hugo Šojaus vardas. Dar 1929 m. į pasiūlymą perduoti dvaro kolekciją steigiamam Tautos muziejui Kaune H. Šojus yra raštu atsakęs, kad jo muziejus neišivaizduojamas be dvaro. Taigi muziejaus grįžimas į dvaro rūmus yra logiškas muziejaus kūrimo užbaigimas.

Krašto ir Šilutės miesto mecenatas

Svarbiu įrašu H. Šojaus biografijoje anuomet ir šiandien yra laikomas jo nenuginčijamas indėlis į Šilutės miesto plėtrą, jo infrastruktūros vystymą. Dvarininkas šiandien pelnytai vadinamas Šilutės miesto kūrėju bei vystytoju. Miesto dalies plėtra, visų pirma, buvo susijusi su H. Šojaus, kaip naujo Šilutės (Šilokarčemos) dvaro savininko, ūkine veikla. Apie 1530 ha dydžio kilmingas Šilutės dvaras savo žemėmis tarsi salą buvo apsupęs ir įrėminęs Šilutės miesto dalį – Šilokarčemos dvaro gyvenvietę. Ankstesni dvaro savininkai nepardavinėjo žemės norintiems čia statyti ir kurti, dėl to gyvenvietė merdėjo ir menko. Miesto centras pamažu kėlėsi į Žibus. 1889 m.

įsigijęs dvarą, H. Šojus, stengdamasis nugyventą ir nerentabilų dvarą kuo greičiau atstatyti ir prie jo priartinti svarbiausias miesto įstaigas, žemės sklypus ėmė nuomoti, pardavinėti ir dovanoti.

Itin svarbus Šilutės miesto raidai buvo dvarininko sprendimas bendruomenės naudai atsisakyti žemės plotų abipus kelio Žibai–Šilokarčema. Ši vietovė iki tol buvo tuščia, maždaug 1,5 m žemiau kelio sankasos, būdavo dažnai užliejama potvynių, dėl to netinkama statyboms. Dvarininkas savo iniciatyva ir lėšomis (jam tai kainavo apie 40 tūkst. markių) nusamdė verslovininką, kuris per trejus metus minėtus žemės plotus paaukštino, nuo Šyšos upės privežęs apie 80 tūkst. m³ žemių. Dalį naujai suformuotų žemės sklypų H. Šojus padovanojo liaudies mokyklos (1 ha), gimnazijos (4 ha), pašto ir gaisrinės (po 0.25 ha), evangelikų bažnyčios ir klebonijos (1 ha), siaurojo geležinkelio ir jo stoties statyboms (7 ha). Likusią dalį nebrangiai pardavė privatiems asmenims gyvenamųjų namų, komercinių įmonių pastatų statybai. Taip nauji pastatai vizualiai sujungė Šilokarčemos ir Žibų gyvenvietes, o administracinis centras kartu su žinybinėmis įstaigomis buvo pritraukti arčiau dvaro.

Dvarininko geranoriškumo dėka, Šilutė buvo įjungta į Rytų Prūsijos siaurųjų geležinkelių ir susisiekimo vandeniu tinklą. Kaip pažymėjo pats H. Šojus, jam nesutikus skirti žemės, nebūtų pavykę įrengti Šyšos senvagėje uosto ir siaurojo geležinkelio linijos su stotimi. Minėtiems objektams dvarininkas paaukėjo daugiau kaip 9 ha dvarui priklausiusių žemių.

Svarus jo įnašas buvo padarytas siekiant išlaikyti Šilutės miestą kaip didelį prekybinį centrą. XX a. pradžioje tuometinė Šilutės turgavietė dėl savo riboto ploto nebetenkino apskrities prekybinių poreikių ir jai grėsė pavojus tapti vien tik vietinės reikšmės prekių realizavimo punktu. H. Šojus iš dvaro žemių turgavietės išplėtimui padova-

nojo apie 3,5 ha žemės. Dėl to galėjo susiformuoti atskiros specializuotos turgavietės: žuvų, mėsos, medienos, šieno ir kt. Galima dar pridurti, kad netoli prekyvietės, ant dvaro žemės, buvo pastatyta apskrities valdyba ir ligoninė.

Nereikia pamiršti ir 1926 m. miesto bendruomenei iš dalies dovanoto bemaž 50 ha Varnamiškiu vadinto miškelio palei Šyšos upę su įrengtomis promenadomis, beržų alėjomis, pakelės suolais, tilteliais. Paties dvarininko paskaiciavimu, Šilutės miestui jo atliktų darbų ir dovanotos žemės vertė sudarė apie 200 tūkst. markių, o gautos pajamos už parduotus sklypus vargiai siekė 5 proc. minėtos sumos. Drąsiai galime teigti, kad didelė ir svarbi Šilutės miesto centrinė dalis šiuo metu stovi ant buvusių dvaro žemių.

H. Šojus į Šilutės, taip pat Rytų Prūsijos istoriją įėjo ir kaip asmuo, kuris neremiamas valstybės pirmasis Rytprūsijoje sėkmingai išvystė kolonizacinę veiklą. Nederlingas dvaro žemes, kurios netiko nei nuomai, nei įdirbimui, suskirstęs į sklypus po 3–6 ha, palankiomis sąlygomis pardavė naujakuriams. Dvarininko plytinė tiekė plytas ir čerpes, o iš jo miško buvo galima pigiai įsigyti statybinės medžiagos. Kad kolonistai nepatirtų nepritekliaus ir neatsidurtų vargingoje padėtyje, dvarininkas teikė ilgalaikes mažaprocentes paskolas. Tokiu būdu be valstybės įsikišimo 400 ha teritorijoje buvo suformuota 120 šeimų nausėdija, iš jų didžiausia (apie 70 šeimų) įkurta Šilutės dvarui priklausiusio Urbiškių (dabar Armalėnai) palivarko žemėse.

Apibendrinami galime sakyti, kad Hugo Šojaus nuopelnai visuomeninėje ir kultūrinėje veikloje buvo reikšmingi ne tik Šilutei, šiam Mažosios Lietuvos kraštui, bet ir visos Lietuvos kultūrai. Iškilį jo asmenybę ir darbai iki šių dienų primena, koks brangus dvarininkui buvo savas kraštas, jo plėtra ir klestėjimas. Ne veltui šiandien Hugo Šojus vadinamas Šilutės miesto mecenatu.

Paminėtas romų genocido aukų atminimas

Rugpjūčio 2 d. Panerių memoriale vyko Romų genocido atminimo dienos renginys, kuriame dalyvavo Tautinių mažumų departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė, Romų bendruomenės pirmininkas Išvanas Kvik, Žydų bendruomenės pirmininkė Faina Kukliansky, JAV ambasadorius J.E. Robert S. Gilchrist, Lenkijos Respublikos ambasadorius J.E. Konstanty Radziwill, Kultūros viceministras Albinas Vilčinskas, Seimo narė prof. habil. dr. Vilija Targamadžė, Vilniaus m. savivaldybės vicemerė Simona Bieliūnė, Vilniaus rajono vicemerė Edita Tamošiūnaitė.

Lietuvos romų bendruomenė mini šią dieną nuo 2004 m., o 2019 m. Seimas šią dieną įtraukė į atmintinų dienų sąrašą.

Minėjimo metu kunigas Ričardas Doveika palaimino atidengtą meninį simbolį – romų tautybę simbolizuojantį vežimo ratą. Ištrauką iš knygos „Esu Karolis“ skaitė aktorius Marius Jampolskis.

Antrojo pasaulinio karo metais nacistinėje Vokietijoje ir jos okupuotose teritorijose romų persekiojimas ir naikinimas vyko skirtingomis formomis. Vakarų Europoje gyvenę romai dažniausiai atsidurdavo koncen-

tracijos stovyklose. Balkanų šalyse ir Sovietų Sąjungoje juos sušaudydavo mobilūs kolaborantų būriai.

Koncentracijos stovyklose romai privalėjo nešioti rudą apverstą trikampį, kartais – raidę Z (nuo vokiško žodžio Zigeuner). Didžiausia romų masinio naikinimo vieta buvo Aušvico koncentracijos stovykla. Romės moterys taip pat kalėjo Ravensbriuko moterų koncentracijos stovykloje. Stovyklose su romais buvo atliekami žiaurūs medicininiai eksperimentai, priverstinė sterilizacija.

Dalis iš Lietuvos išvežtų romų buvo laikoma Lenkijoje, Aušvico-Birkenau koncentracijos stovykloje, kurioje 1944 m. rugpjūčio 2 d. buvo nužudyta apie 3000 jame kalintų romų tautybės žmonių.

Skačiuojama, kad iš 947 500 Europoje prieš karą gyvenusių romų, 1939–1945 m. nužudyta 250 000–500 000 asmenų. Žymūs Holokausto tyrinėtojai Henry Friedlanderis ir Raulis Hilbergas teigia, kad romų aukų skaičius apytikriai proporcingas žydų aukų skaičiui Holokausto metu.

Nuo 1972 m. rugpjūčio 2-oji minima kaip Romų holokausto atminimo diena. 2015 m. balandžio 4 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją „Dėl priešiško romams Europoje ir romų genocido Antrojo pasaulinio karo metais minėjimo“, kuria pripažino istorinį romų genocido Antrojo pasaulinio karo metu faktą, ir Rezoliucijos 14 punkte rugpjūčio 2-ąją paskelbė Romų holokausto aukų atminimo diena.

TMD inf.

Paminėtos 80-osios Vilniaus geto likvidavimo metinės

Šiomet minime 80-ąsias Vilniaus geto likvidavimo metines. Prisimenant tūkstančius nužudytųjų ir pagerbiant jų amžiną atminimą, visą rugsėjo mėnesį vyko įvairūs renginiai.

Sukaktis minima renginiais

Rugsėjo 21 dieną Seime surengtas minėjimas, skirtas Lietuvos žydų genocido atminimo dienai ir Vilniaus geto likvidavimo 80-mečiui. Lietuvos žydų genocido aukos pagerbtos Panerių memoriale.

Į sukakties minėjimą įsitraukė

teatrai, buvo rengiamos ekskursijos, renginiai vyko įvairiose sostinės vietose.

Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje surengtos parodos „Vilniaus getas“, Geto vaikai pasakoja dabarties vaikams“, eksponuotos knygos apie Vilniaus getą, vyko garsiniai skaitymai 3–4 kl. mokiniams pagal M. Marcinkevičiaus knygą „Akmenėlis“ ir kūrybinės dirbtuvės, vyko filmų peržiūra: „Vilniaus getas. Istoriniai vingiai“.

Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejuje atidaryta Lenkijos instituto fotografijų paroda apie Varšuvos getą „Gyvųjų miestas. Mirusiųjų miestas“ (City of living. City of the dead), surengti kino vakarai ir diskusijos žydiškojo Vilniaus tematika: Loico Salfati dokumentinis filmas „Vilniaus Didžiosios sinagogos paslaptys“, dokumentinis filmas apie Samuelį Baką, Dovelės Gasiūnaitės filmas „Jerzy Orda. Anarchistas pagal šventąjį Augustiną“, dokumentinio filmo „Shoah“ ištrauka apie Panerius, demonstruoti filmai iš Niujorko žydų mokslinių tyrimų instituto YIVO ir Vašingtono Holokausto muziejaus apie prieškarinio žydų gyvenimą Lietuvoje.

Lietuvos nacionalinė filharmonija savo 83-įjį sezoną pradėjo koncertu „Šviesiam atminimui. Varšuvos ir Vilniaus getų sunaikinimo 80-mečiui“.

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka organizavo diskusiją „Pabėgę, bet ne bejėgiai. Lenkijos žydų pabėgėliai Vilniuje 1941–1944 m.“ Diskusiją lydi pabėgėlių ir Vilniaus geto bibliotekos dokumentų paroda iš Nacionalinės bibliotekos Judaikos kolekcijos. Bendradarbiaujant su Izraelio ambasada Lietuvoje ir Yad Vashem institutu (Izraelis) vyko diskusija „After 80 years: Holocaust, Antisemitism and future Memory“, literatūriniai skaitymai ir muzika Vilniaus geto

atminimui, koncertas „Muzik fun zikoyrn/Atminties muzika“.

Renginiai, skirti 80-osioms Vilniaus geto likvidavimo metinėms, vyks iki šių metų pabaigos.

Istorijos takais

1943 m. rugsėjo 23 d. buvo sunaikintas Vilniaus getas. Iš beveik 40 tūkstančių jame kalinių žydų nacių okupacijos pabaigos sulaukė tik 2–3 tūkst. žmonių. 1994 metų rugsėjo 23-ioji paskelbta Lietuvos žydų genocido aukų atminimo diena, skirta pagerbti Vilniaus geto likvidavimo 1943 metais aukas.

Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje žydai pradėjo kurtis prieš beveik 700 metų. Per šį ilgą laikotarpį susiformavo savita litvakų tapatybė, šios tautinės bendrijos nariai praturtino valstybės kultūrą ir prisidėjo prie jos suklestėjimo.

Kartu su lietuviais ir kitomis tautinėmis bendruomenėmis, žydai kūrė ir pirmąją Lietuvos Respubliką. Jie dalyvavo Lietuvos Nepriklausomybės kovose. Atkūrus valstybės Nepriklausomybę, litvakai savo pasiekimais garsino Lietuvą pasaulyje, svariai prisidėjo prie nacionalinio šalies saugumo užtikrinimo, mokslinės, kultūrinės ir ekonominės jos pažangos. Iš tokių iškilų asmenybių paminėtini Vyčio kryžiumi apdovanota Liba Mednikienė, teikusi pagalbą Lietuvos kariuomenei ir partizanams, dviratininkas Isakas Anolikas, atstovavęs Lietuvai Olimpinėse žaidynėse, įžymus pianistas Leiba Hofmekleris, tapęs Valstybės teatro dirigentu.

Tarpukariu Lietuvos žydų kultūra buvo toleruojama, jie turėjo lygias teises su kitomis tautinėmis bendruomenėmis. Tokia, gana palanki litvakų padėtis keitėsi Lietuvai praradus nepriklausomybę. 1940–1941 m. Sovietų Sąjungos okupacijos metu dalis žydų visuomenininkų patyrė represijas, jų kultūrinės organizacijos, hebrajiškos mokyklos buvo

uždaromos, spauda uždrausta, dalis turto privatizuota.

Vis dėlto didžioji litvakų tragedija prasidėjo su nacistinės Vokietijos invazija į Lietuvą. Jau pirmosiomis dienomis po įsiveržimo okupantai ėmė masiškai žudyti žydus. Ypač daug jų gyvybių atimta buvo Paneriuose, Vidzgirio miške ir Kauno fortuose, tačiau žudynės buvo vykdomos ir daugybėje kitų vietovių.

1941 m. liepą prasidėjo ir getų steigimas. Didžiausi iš jų buvo įkurti Kaune, Šiauliuose ir Vilniuje. Pastarajame mieste buvo net du getai: Didysis (getas Nr. 1) ir Mažasis (getas Nr. 2), kuriuose bendrai gyveno apie 40 tūkstančių žydų. Įprastai naciai getuose palikdavo dirbti pajėgius, naudingų darbo įgūdžių turinčius žydus, o likusius gabendavo į Lukiškių kalėjimą, iš ten – į Panerius, kur vykdavo jų egzekucijos. Būtent toks buvo Mažojo Vilniaus geto gyventojų likimas – jie buvo sušaudyti Paneriuose, o 1941 m. spalio 30 d. šis getas buvo likviduotas.

Didysis Vilniaus getas gyvavo kiek ilgiau, laipsniškas jo naikinimas pradėtas 1943 m. rugpjūtį. Tų pačių metų rugsėjo 23–25 d. getas buvo galutinai likviduotas: per kelias dienas dirbti pajėgūs vyrai ir moterys buvo išvežti į koncentracijos stovyklas Estijoje ir Latvijoje, kiti – išgabenti į Lenkijos mirties stovyklas. Naciai paliko kelis tūkstančius žydų dirbti „Kailio“ fabrike ir kitose vietinėse dirbtuvėse, tačiau 1944 m. liepą didžioji jų dalis taip pat buvo nužudyti. Vilniaus geto likvidavimo diena – rugsėjo 23-ioji, 1990 m. buvo paskelbta Lietuvos žydų genocido diena ir įtraukta į atmintinų dienų sąrašą.

Holokausto aukomis Lietuvoje tapo apie 200 tūkst. žydų. Skaičiuojama, kad išgyvenusiųjų skaičius tesiekė vos 10–12 tūkst. asmenų, tai reiškia, kad Lietuva prarado daugiau nei 90 proc. savo žydų populiacijos.

TMD inf.

Mokslo metus pradėjo 116 tautinių bendrijų mokyklų

Nacionalinės švietimo agentūros duomenimis, šiemet mokslo metus pradėjo 116 mokyklų, kuriose mokoma tautinės mažumos kalba. Kaip ir visose Lietuvos mokyklose, taip ir šiose, nelyginių klasių mokiniai mokysis pagal atnaujintas bendrojo ugdymo programas.

Bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose mokoma tautinės mažumos kalba, pokyčiai 2020–2023 m.

Mokomoji kalba	2020–2021	2021–2022	2022–2023	2023–2024
Anglų	3	4	4	4
Baltarusių	1	1	1	1
Kita			2	
Lenkų	46	44	39	38
Lietuvių ir anglų	5	7	8	9
Lietuvių ir kita kalba (-os)		3	6	8
Lietuvių ir lenkų	5	6	6	7
Lietuvių ir rusų	11	14	11	9
Lietuvių, rusų ir lenkų	5	5	5	5
Prancūzų	1	1	1	1
Rusų	27	27	26	27
Rusų ir lenkų	7	8	7	7
Iš viso	111	120	116	116

Šaltinis: Nacionalinė švietimo agentūra. 2023–2024 m. m. duomenys preliminarius

Naujos programos nenuvylė

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija teigia, kad šiais mokslo metais naujovių išskirtinai tautinių mažumų mokykloms nenumatoma. Kaip ir visose Lietuvos mokyklose, taip ir tautinių mažumų, nelyginių klasių mokiniai mokysis pagal atnaujintas bendrojo ugdymo programas. Mokiniai lenkų tautinės mažumos mokyklose gimtosios kalbos ir literatūros dalyko (viduriniame ugdyme) jau metus mokėsi pagal atnaujintą programą ir pirmieji balandį laikė tarpinį patikrinimą. Rezultatai nudžiugino – beveik pusė visų dalyvavusių mokinių surinko arti galimo maksimalaus taškų skaičiaus.

Mokinių skaičius klasėje

Vasaros pradžioje Seimo narė Edita Tamašunienė siūlė tautinių mažumų mokykloms perpus sumažinti reikalavimus dėl mokinių skaičiaus klasėje, nes šis reikalavimas turi įtakos mokyklos išlikimui. Paprašius atsakyti, ar bus atsižvelgiama į šį Seimo narės siūlymą, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atsiųstame atsakyme teigiama: „Parengtas mokyklų vykdančių tinklo kūrimo taisyklių pakeitimo projektas. Jis išsiųstas derinti suinteresuotoms institucijoms. Projekte numatyta, kad klasėse, kuriose mokoma pagal vidurinio ugdymo programą, mažiausias mokinių skaičius – 12. Atsisakoma nuostatos, kuri

turėjo išgalioti nuo 2026 m. rugsėjo 1 dienos – didinti mažiausią mokinių skaičių mokant tautinių mažumų kalba iki 21. Atsisakius šios nuostatos mokant tautinės mažumos kalba viduriniame ugdyme reikalavimai išliks tokie patys, kokie yra dabar, – turėti bent 12 mokinių.

5–10 klasėse, kuriose mokoma tautinės mažumos kalba, leidžiama turėti mažiau nei 8 mokinius (visoms mokykloms norma 8 mokiniai). Numatoma, kad mažesnei nei 8 mokinių klasei, kurioje mokoma tautinės mažumos kalba, mokymo lėšos iš valstybės biudžeto bus skiriamos, jei joje bus 5–7 mokiniai. Bus skiriama 0,5 klasės krepšelio.“ **TBN inf.**

Kalbėti lietuviškai jau drąsiau

Ilona Kabošytė

„Nagi, o dabar pagirkite save“, – tokia, vieną iš paskutinių užduočių intensyvių lietuvių kalbos kursų lankytojams užduoda mokytoja Veronika Kibickienė ir netrukus sulaukia atsakymų. Jie įvairūs. Bet tarp jų popu-

liariausias – noriu pagirti save, kad mokausi lietuvių kalbos. „Šaunuolė“, – gal šimtą kartą savo mokinę giria V. Kibickienė. Ir jos pagyrimai nenu-eina veltui.

Tautinių kultūrų centre lietuvių kalbos besimokantys sako, kad įgavo drąsos kalbėti lietuviškai ir tai nemažas mokytojos V. Kibickienės nuopelnas.

„Vaikščioti į kursus įdomu: įdomios pamokos, puiki mokytoja. Man patinka laisva bendravimo aplinka ir man tapo lengviau bendrauti, kalbėti lietuviškai. Nėra tos baimės ar įtampos. Teisingai ar neteisingai, bet bandau kalbėti lietuviškai ir man tai patinka, anksčiau bijojau, o dabar atsirado pasitikėjimas“, – pasakoja kursų lankytoja Tatjana Sidorenko.

T. Sidorenko, kaip ir didžioji dalis mokymų dalyvių, lietuvių kalbos mokosi, kad galėtų bendrauti ir sėkmingai integruotis naujoje šalyje. Kiti teigia, kad kursus lanko norėdami susirasti geresnę ir mėgstamą darbą, atitinkantį jų išsilavinimą. Kiti nori lietuviškai susikalbėti parduotuvėje ar nuėję pas

gydytoją. Mokymų dalyvių atsiliepimuose, radome ir tokių teiginių: „Nuo karo pradžios, tai buvo pati įdomiausia mano gyvenimo savaitė...“

Šiomet Tautinių kultūrų centro organizuojamus intensyvius lietuvių kalbos mokymus lankė per 30 žmonių. Visi jie – prieglobstį nuo karo Klaipėdoje radę ukrainiečiai, atvykę prieš metus ar pusmetį. Intensyvūs lietuvių kalbos kursai – tai ne tik mokymai klasėse, ne tik gramatika, bet ir krašto bei istorijos pažintinė programa, kai lietuvių kalbos mokomasi ir išvykų metu, parenkant ir turtinant žodyną, susijusį su lankoma vieta. Tuo tikslu lankytasi Kretingos muziejaus žiemos sode, Palangoje ir Palangos kurorto muziejuje, Šventojoje ir jos bažnyčioje, Plateliuose ir Nasrėnuose, kur sudalyvauta edukacijoje apie žemaitiškus valgius, ragauta kastinio su bulvėmis ir cibulynės. O apie gintarą mokytasi ir eiliuotai, ir teatralizuotai, viešint Karklėje pas gintaro gaudytoją, gidą Igorį Osnač.

Kursų lankytojai intensyviai mokė-

si išnaudodami ir laiką autobuse. Kiekvienas turėjo išvykai parengti savo pristatymą apie vietas, į kurias vykta. Mokytoja V. Kibickienė nestokojo ir ekspromtinių užduočių, mokytasi nuo pasisveikinimo iki atsisveikinimo ir palinkėjimų, išpūdžių pasidalinimų ar mįslių spėliojimo.

„Stebint kursų lankytojus, girdint jų išpūdžius, apie tai, ko jie išmoko, ką pamatė, sužinojo, suprantame, kad mūsų pasitelkti metodai veikia. Kalba yra mūsų kultūros dalis. Kai su nauju žodžiu tu sužinai ir visą istoriją – tą žodį daug geriau įsimeni ir priimi“, – sako Tautinių kultūrų centro direktorė Jelena Butkevičienė.

Atsisveikinant ir jau išleidžiant studentus vasaros atostogų, pastarieji gi siūlė be atostogų tęsti mokymus.

Intensyvių lietuvių kalbos mokymų organizavimas vykdomas pagal projektą „Integralus – kalba, kultūra, istorija“. Projektą finansuoja Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Klaipėdos miesto savivaldybė.

Rinkosi sekmadieninių mokyklų mokytojai

Ilona Kabošytė

Į seminarą Klaipėdoje susirinkę Lietuvos tautinių bendruomenių sekmadieninių mokyklų mokytojai pirmiausia patys išbandė pasiūlytas įtraukiojo ugdymo veiklas – turėjo atpažinti daržoves, galėjo žvejoti ar net šaudyti monstrus. Žinoma, visa tai vyko virtualioje erdvėje ir žaidimų forma, kuriais, atradusi internete, pasidalino seminaro lektorė, Klaipėdos universiteto Vaikystės pedagogikos absolventė mokytoja Gabija Ažodenytė. Mokytojos pasidalinta praktika nebuvo vienintelė Tautinių mažumų departamento organizuotame seminare.

„Neformalaus švietimo mokykla tai yra bendruomenės susitikimo vieta, vieta kur susitinka įvairių kartų žmonės ir mes didelį dėmesį skiriame neformalaus švietimo mokytojams, jų

Seminaras sekmadieninių mokyklų mokytojams.

kvalifikacijos kėlimui, jų bendravimui, nes nuo to, kiek jie turės idėjų, kaip sukviest žmones, labai priklauso kiekvienos bendruomenės visuomeninis gyvenimas, švenčių organizavimas“, – pabrėžė renginyje dalyvavusi Tautinių mažumų departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė.

Gerą patirtimi pasidalino ir

Klaipėdos tautinių kultūrų centro direktorė Jelena Butkevičienė, kalbėjusi apie neformaliojo ugdymo naujoves ir iššūkius. Centras vienas pirmųjų pradėjo dirbti pagal akredituotas neformaliojo vaikų švietimo programas ir pasiekė, kad sekmadieninių mokyklų auklėtiniai gautų neformalaus vaikų švietimo krepšelį.

Seminare dalyvavusi Tautinių mažumų departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė pabrėžė sekmadieninių mokyklų svarbą.

„Manau, mes darome tikrai gerą darbą. Labai dažnai sekmadieninių mokyklų mokytojai yra dideli savo darbo entuziastai, bet nuo 2015 metų jie gauna ir papildomą motyvaciją – atlygi už darbą, o mes administruojame šią programą, taip atlaisvindami mokytojus nuo raštvedybos, kurios ten yra tikrai nemažai“, – kalbėjo Klaipėdos miesto tautinių kultūrų centro direktorė Jelena Butkevičienė.

Šiuo metu Klaipėdos tautinių kultūrų centras turi akredituotas dvi neformaliojo ugdymo programas; veikia tautinių bendrijų sekmadieninė mokykla ir įvairių tautų meninio ugdymo sekmadieninė mokykla. Sekmadienines mokyklas lanko beveik 200 vaikų.

Pasak departamento direktorės dr. Vidos Montvydaitės, sekmadieninės mokyklos – tai vieta, kur Lietuvoje gyvenantys įvairių tautų žmonės perduoda savo tradicijas ir papročius, o mokytojo tobulėjimas yra svarbiausias tokių mokyklėlių variklis.

Sekmadieninių mokyklų mokymo programos labai įvairios. Dauguma mokyklų, klasių, būrelių dirba pagal individualiai parengtas programas, siūnia vadovėlius iš istorinių tėvynių bei pritaiko ten sukurtas mokymo programas.

„Reikia pačiam turėti idėją ir ją vystyti, reikia norėti, kad vaikai, atvykę į Lietuvą, pasijustų mūsų šalies dalimi, kad pasijustų savi, kad jie atrastų draugų ir išmoktų lietuvių

kalbą“, – sakė I. Luckevičiaus baltarusių muziejaus sekmadieninės mokyklos mokytoja Edita Šukevič.

„Sekmadieninė mokykla – tai kaip vaikų tautinio lavinimo būrelis. Žinoma, vaikai užimti mokykloje, bet reikia rasti laiko ir savo tradicijoms, savo tautiškumui“, – teigė seminaro dalyvė Lietuvos totorių folkloro ansamblio „Esfane“ vadovė Elnara Čiurlu.

Į dviejų dienų seminarą susirinkę sekmadieniniai mokytojai iš įvairių Lietuvos vietų klausėsi pranešimų, dalinosi savo patirtimi, bendravo, dalyvavo ekskursijose ir edukacijose. Veiklos organizuotos Tautinių kultūrų centre ir Klaipėdos vokiečių bendrijos Simono Dacho namuose.

„Labai džiaugiamės tokia Tautinių mažumų departamento iniciatyva, visada dalyvaujame seminaruose ir mes, ir mūsų sekmadieninių mokyklų mokytojai. Tokių seminarų metu mes ne tik keliame kvalifikaciją, bet ir surandame vieni kitus, po to gimsta bendri projektai, bendros veiklos“, – kalbėjo Tautinių kultūrų centro direktorė Jelena Butkevičienė.

Šiuo metu Lietuvoje veikia 41 sekmadieninė mokykla. Neformalaus ugdymo mokyklas lanko 16 tautybių vaikai ir jaunimas – beveik tūkstantis mokinių.

Mokyklėlėje tadžikų vaikai mokosi gimtosios kalbos

Karolina Baltmiškė

Liepos pabaigoje Tautinių bendrijų namuose veiklą pradėjo Tadžikistano Baltijos kultūros centro organizuota mokyklėlė, skirta Vilniuje gyvenančių tadžikų šeimų vaikams. Užsiėmimai vyksta kiekvieną ketvirtadienį. Vaikučius moko Tadžikistano žurnalistų sąjungos narys, 15 knygų autorius filologas Mamurali Ibrogimov.

„Per pamokas vaikai mokosi tadžikų kalbos, susipažįsta su tadžikų literatūra, – sako Mamurali Ibrogi-

mov. – Dalis pamokų skiriamos persų kalbos ir rašto mokymui. Ilgus šimtmečius mūsų kraštas buvo persų įtakoje ir dalis senosios literatūros parašyta persų kalba ir persų raštu. XIX amžiuje Tadžikistanas pateko į Rusijos imperijos įtaką. Persiškas raštas buvo pakeistas kirilica. Tad norėdami savo vaikams suteikti galimybę susipažinti su mūsų protėvių kurta

Tadžikistano Baltijos kultūros centro vadovas Mirzorakhim Kuzov.

literatūra, turime juos išmokyti kalbėti ir rašyti persiškai.“

Kaip teigia Tadžikistano Baltijos kultūros centro vadovas Mirzorakhim Kuzov, 2019 metų lapkričio 19 dieną įsteigtos organizacijos tikslas – padėti toli nuo Tėvynės gyvenantiems žmonėms išsaugoti savo tautinę tapatybę, gimtąją kalbą. Lietuvoje gyvenantys tadžikai savo vaikučius veda į darželius ir mokyklas, kuriose ugdomoji kalba yra lietuvių

Nuotr. autorė Karolina Baltmiškė

Pirmieji mokyklėlės užsiėmimai.

arba rusų. „Visi vaikai gerai kalba lietuviškai“, – į užsiėmimą susirinkusiais vaikučiais pasidžiaugia centro vadovas, o jo žodžius patvirtindami mažyliai vienas per kitą suskumba lietuviškai pasakoti apie save sėkmes, mokantis šalies, kurioje jie gyvena, o neretas ir gimė, valstybinės kalbos.

„Labai gerai, kad vaikai integruojasi į mus priglaidusios šalies gyvenimą. Juk mes beveik visi į Lietuvą atvykome kaip pabėgėliai. Būdami valdžios opozicijoje, mes turėjome palikti savo šalį. Nepasitraukusieji dvidešimčiai ir daugiau metų įkalinami. Yra opozicijos narių, kurie įkalinti iki gyvos galvos, – apie tadžikų atsiradimą Lietuvoje pasakoja Mirzorakhim Kuzov. – Penkerius metus mes turėjome pabėgėlių statusą, o po penkerių metų gavome Lietuvoje reziduojančių asmenų tapatybę patvirtinančius dokumentus. Dabar jau galime pateikti prašymus suteikti mums Lietuvos pilietybę, išlaikyti valstybinės kalbos egzaminą.“

Mirzorakhim Kuzov yra baigęs rusų kalbos ir literatūros studijas, kelerius metus dirbo mokytoju. Michailo Gorbačiovo vadovavimo laikais per visą Sovietų sąjungą sklindant laisvesnei minčiai, išitraukė į politiką. 2018 metais kaip politinis

pabėgėlis atvyko į Lietuvą ir porą metų vadovavo Lietuvos tadžikų bendruomenei, paskui – Tadžikistano Baltijos kultūros centrui, į kurio veiklą stengiamasi įtraukti ir Latvijoje bei Estijoje gyvenančius tadžikus. „Šiuo metu centro veikloje dalyvauja Rygoje gyvenanti tadžikų šeima. Iš viso centras vienija 35 šeimas, kuriose gyvena apie 150 žmonių. Iš jų beveik pusė – vaikai, kuriems stengiamės padėti išsaugoti savo tautinę tapatybę, todėl centro veikla orientuota į visai šeimai skirtus renginius, – centro veiklą pristato jo vadovas. – Šiemet kartu šventėme Eid al-Adha – tai viena iš dviejų musulmoniškų švenčių, kuri kasmet minima 10-ąją Dhul-Hijjah dieną. Šiemet ji vyko birželio 28 dieną. Renginys prasidėjo šventojo Korano eilių deklamavimu, vėliau visi pabendravo prie šventinio stalo, padengto Tadžikistaną primenančiais valgiais.

Praėjusiais metais Centras, bendradarbiaudamas su Carito organizacija, surengė tadžikų kultūros pristatymo dieną Nemėžyje. Liepos 9–15 dienomis Tadžikistano Baltijos kultūros centro iniciatyva Trakų rajone buvo surengta šeimų stovykla, į kurią atvyko tadžikai iš įvairių Europos šalių. Stovykloje buvo stiprinami

tadžikų kalbos įgūdžiai, varžomasi įvairiuose sportiniuose žaidimuose, studijuotas Koranas, mėgautasi keilione laivu po Galvės ežerą.

Tadžikų kultūra buvo pristatoma ir 2021-aisiais. Surengti lapkričio 28 dieną Nemėžyje (Vilniaus rajonas) vykusį reginį padėjo Caritas. Šventėje buvo prisiminti tadžikų papročiai ir tradicijos, demonstruojami tautiniai drabužiai, aksesuarai, nuotakos vestuvinė suknelė. Nepamiršta ir tradicinė tadžikų virtuvė – vyko trijų garsių patiekalų – qurutob (tradicinis maistas iš duonos ir qurut, džiovintų sūrio rutuliukų), sambusos ir oshi ugro (rankų darbo makaronų) – gaminimo pamokos. Po to svečiai buvo pakviesti paragauti tadžikiško plovo, kurį paruošė tadžikų verslininkas Adam Buriev. Tadžikiškas dastarkhanas (stalas) buvo papuoštas tautiniais paplotėliais, salotomis ir saldumynais. Šventės svečiai buvo supažindinti ir su Tadžikistano istorija, gamta.

„Taip pat Centras padėjo dviem jauniems imigrantams gauti medicinos studijų vietas Europos universitetuose. Vienas studijuoja Lietuvoje, kitas – Vokietijoje“, – sako Mirzorakhim Kuzov, pažymėdamas, kad išsilavinę ir gerai paruošti specialistai visur reikalingi.

Atnaujinta S. Šapšalo karaimų tautos muziejaus ekspozicija

Lietuvoje karaimų tautos istorija prasideda dar 1397 m. – kunigaikščio Vytauto Didžiojo kvietimu daugiau nei 300 karaimų šeimų pakvietus į LDK istorinę sostinę Trakus. Ryšys su šiuo miestu yra neatsiejama šios tautos tapatybės dalis, kaip ir Trakų tapatybė neatsiejama nuo karaimų. Rugsėjo 11 d. Trakų istorijos muziejus lankytojams atvėrė atnaujintą S. Šapšalo karaimų tautos muziejaus ekspoziciją, išsamiai pristatančią karaimų tautos istoriją. Karaimų tautos muziejų, kuris atviras ir svečių laukia penkias dienas per savaitę – nuo trečiadienio iki sekmadienio. Įgyvendindamas savo svajonę žymus karaimų tautos veikėjas, mokslininkas orientalistas Seraja Šapšalas inicijavo muziejaus, pristatančio visuomenei karaimų etninės bendrijos istoriją ir kultūrą, Trakuose atsiradimą. Prieš 85-erius metus Lenkijos vyriausybė, atsiliepdama į S. Šapšalo iniciatyvą, karaimų muziejaus statybai Trakuose skyrė 33 tūkst. zlotų. Muziejaus

statybose, vadovaujamose architekto Jano Borovskio (1890–1966), aktyviai dalyvavo ir patys karaimai. 1938 m. liepos 6 d. įvyko kertinio akmens pašventinimo iškilmės. 1939 m. prasidėjęs Antrasis pasaulinis karas nutraukė statybos darbus. Visa kolekcija liko S. Šapšalo bute Vilniuje ir kaip karaimų muziejus butas veikė dešimtmetį – nuo 1941 m. iki 1951-ųjų pradžios. Panaikinus muziejų, eksponatai perduoti Lietuvos mokslų akademijai ir Lietuvos nacionaliniam muziejui.

Trakuose pirmoji karaimų etnografinė ekspozicija buvo įrengta 1967 metais. Jos pagrindą sudarė S. Šapšalo sukauptos kolekcijos eksponatai. Po kelių dešimtmečių pertraukos, muziejus su atnaujinta ekspozicija duris lankytojams vėl atvėrė 1997 m. birželio 28 d., minint karaimų ir totorių įsikūrimo Lietuvoje 600-ąsias metines. 2011 m. gruodžio 27 d., minint S. Šapšalo mirties 50-ąsias metines, muziejui buvo suteiktas Ha-

dži Serajos Chano Šapšalo karaimų tautos muziejaus vardas ir išleista knyga „Hadži Seraja Chanas Šapšalas pasišventęs tautai ir mokslui“.

Ši vasarą atidaryta atnaujinta S. Šapšalo karaimų tautos muziejaus ekspozicija pristato Trakų istorijos muziejaus karaimikos rinkinį ir S. Šapšalo sukauptą orientalistinę kolekciją: ikonografiją, apeiginius daiktus, buitines rakandus, aprangą ir papuošalus, interjero reikmenis, tekstilę, ginkluotę, karaimų rankraščių rinkinius, specializuotus leidinius ir fotografijas. Taip pat demonstruojama įvairių istorinių laikotarpių audiovizualinė medžiaga: siužetai apie S. Šapšalo kurto muziejaus istoriją, ištraukos iš LRT „Nacionalinės ekspozicijos“, šiuolaikiniai leidiniai bei įvairūs objektai, skirti karaimų tautos atminimo Lietuvoje įamžinimui. Ekspozicijoje ypatingi akcentai skirti nykstančiai ir UNESCO saugomai karaimų kalbai bei jos pažinimui.

TBN inf.

GYPSY FEST festivalis

Rugsėjo 17 dieną į Tautų mugės renginius skambiai įsiliejo 7-asis GYPSY FEST festivalis, kurio iniciatorius ir svarbiausias organizatorius. Lietuvos romų bendruomenės pirmininkas ir romų ansamblio SARE ROMA lyderis Ištvanas Kvik. Festivalis, kuriame dalyvavo romų ar romų kultūrą puoselėjantys kolektyvai iš įvairių Lietuvos miestų, bičiuliai iš Estijos festivalį pradėjo Vilniaus centrą nuspalvinusia

teatralizuota eisena, prasidėjusia Rotušės aikštėje. Skambesiu pripildžiusi Pilies, Šventaragio, Tilto gatves eisena pasiekė V. Kudirkos aikštę, kur Lietuvos romų grupė SARE ROMA ir jų draugai iš Estijos ir Lietuvos dovanavo vilniečiams ir sostinės svečiams nuotaikingą koncertą.

Šį projektą finansavo Tautinių mažumų departamentas ir Vilniaus miesto savivaldybė. TBN inf.

Pabradėje vyko festivalis „Kultūrų daug – širdis viena“

Švenčionių rajono Pabradės mieste rugsėjo 26 dieną vyko tautinių mažumų festivalis „Kultūrų daug – širdis viena“. Jame dalyvavo Totorių kultūros centro folkloro ansamblis „Ilsu“, ukrainiečių folkloro ansamblis „Kalyna“, Suginčių krašto tradicinė

kapela, lenkų dainų ir šokių ansamblis „Ojcowizna“, moterų vokalinis ansamblis „Svajonė“, liaudiškos muzikos kapela „Kapela dworska“, solistė Liudmila Horbenko, liaudiškos muzikos kapela ir vokalinė grupė „Žeimena“, grupė „Mini stars“ ir

solistė Agnė Čepulytė, veikė amatų ir prekybos mugė.

Renginį rėmė Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Lietuvos kultūros taryba ir Švenčionių rajono savivaldybė. TBN inf.

Jurgis Baltrušaitis – poetas ir diplomatas

Raisa Melnikova,

Regina Jakučiūnaitė

Tarptautinė rašytojų ir publicistų asociacija (TRPA) Lietuvoje, remiant Tautinių mažumų departamentui, 2023 metais rengė VII Tarptautinį literatūros festivalį-konkursą „Baltijos Gamajūnas 2023“. Šis festivalis skiriamas 150-osioms poeto, vertėjo, diplomato Jurgio Baltrušaičio gimimo metinėms ir asociacijos 15 metų jubiliejui.

Tarptautinis literatūros festivalis-konkursas „Baltijos Gamajūnas 2023“ prasidėjo birželio 17 dieną tarptautine mokslinė-praktine konferencija „Šiuolaikinės rusų literatūros proceso Lietuvoje ir užsienyje analitika (TRPA)“ ir konkursinės poezijos skaitymais, kuriuose dalyvavo visas būrys tiek jaunų, tiek vyresnių poetų. Renginį vedė Tarptautinės rašytojų ir publicistų asociacijos Lietuvoje prezidentas Lev Mesengiser, vertinimo komisijos pirmininkė dr. Elena Suodienė ir almanacho „Stupeni“ vyr. redaktorė Elvyra Pozdniaja.

Liepos 1 dieną poezijos mylėtojai rinkosi į Tautinių bendrijų namuose vykusią konferenciją, kurioje pasidalijo mintimis apie Jurgį Baltrušaitį. Įžanginėje kalboje TRPA Lietuvoje prezidentas Lev Mesengiser pabrėžė poeto indėlį į XX amžiaus Rusijos ir Lietuvos kultūrą, kalbėjo apie Jurgio Baltrušaičio diplomatinės veiklos svarbą ir pagalbą išduodant išvykimo vizas daugeliui Rusijos kultūros veikėjų.

TRPA Lietuvoje literatūros apžvalgininkė, Lietuvos Rusijos susirinkimo pirmininkė Liudmila Riabenko-Zon pristatė pranešimą lietuvių kalba, kurį šiai konferencijai maloniai atsiuntė Vilniaus universiteto prof. habil. dr. Viktorija Daujotytė-Pakerienė. Nagrinėjusi Jurgio Baltrušaičio kūrybą Viktorija Daujotytė-Pakerienė pra-

Rugsėjo 23 dieną vykusio baigiamojo festivalio-konkurso dalyviai.

nešime iškelia poeto svarbą lietuvių kultūrai, sulyginama jį su tokiomis iškilomis asmenybėmis kaip Kristijonas Donelaitis, Maironis, Mikalojus Konstantinas Čiurlionis.

Pranešimo „Poetas kepurėje be pavo plunksnos“ autorė, TRPA Lietuvoje valdybos sekretorė Raisa Melnikova susirinkusiuosius supažindino su rusų ir lietuvių poeto literatūriniais ryšiais, pasidalino informacija apie Jurgio Baltrušaičio santykius su kolegomis, tokiais kaip Konstantinas Balmontas, Viačeslavas Ivanovas, Valerijus Briusovas. Pabrėždama Jurgio Baltrušaičio populiarumą tarp to meto rusų kultūros veikėjų, pranešėja kalbėjo apie literatūrinius poeto ieškojimus, apie poezijos išpažintį ir šaltinius, iš kurių gimė poetiniai simboliai.

TRPA narė, vertėja Laima Debesiūnienė perskaitė pranešimą „Jurgio Baltrušaičio poezija lietuvių kalba“. Autorė pabrėžė, kad poeto eilėraščiai išversti į daugybę kalbų, o pats poetas mokėjo 10 kalbų – tai jam padėjo reikšmingai prisidėti prie vertimo meno.

TRPA Lietuvoje viceprezidentė, humanitarinių mokslų daktarė, rusų klubo Lietuvoje „Nadežda“ vadovė dr. Elena Suodienė savo kalboje „Jurgis Baltrušaitis ir šiuolaikiškumas“ išreiškė įsitikinimą, kad Jurgis Baltrušaitis yra ne tik vienas iš Rusijos simbolizmo pradininkų, bet ir išskirtinė Rusijos ir Europos kultūros figūra.

Pranešėja akcentavo simbolistinės poezijos įtaką šiuolaikinei literatūrai ir nutiesė paraleles tarp XX ir XXI amžių literatūros įvykių. Pranešėja atkreipia dėmesį į poeto filosofinį pasaulio suvokimą.

Pranešėjų kalbas lydėjo Doros Mesengiser kruopščiai parengtos vaizdo medžiagos demonstravimas, matematikos mokslų daktaro bardo Eduardo Kirjackio pasirodymas bei Vilniaus senojo teatro režisieriaus ir aktorius Jurijaus Ščuckio skaitomas Elenos Šeremet eilėraštis.

Rugsėjo 23 dieną Tautinių bendrijų namuose įvyko TRPA renginys, kuriame paminėta asociacijos 15 metų sukaktis ir apdovanoti tarptautinio literatūrinio festivalio-konkurso „Baltijos Gamajūnas 2023“, skirto 150-osioms poeto, vertėjo, diplomato Jurgio Baltrušaičio gimimo metinėms, nugalėtojai.

Kaip pažymi TRPA prezidentas Lev Mesengiser, Lietuvos kultūra yra daugiatautė ir daugiaspalvė. „Šio festivalio ir visos mūsų asociacijos daugiametės veiklos vizija – suvokimas mūsų darbų kaip integralios Lietuvos kultūros ir literatūros dalies“, – teigia Lev Mesengiser.

Šiame renginyje buvo pristatytas ir almanacho „Stupeni 2023“ devintasis leidinys, reprezentuojantis Lietuvos rusų literatūros autorių ir autorių iš kitų šalių, rašančius rusų kalba, kūrybą visam pasauliui.

Jonavos bibliotekai suteiktas Grigorijaus Kanovičiaus vardas

Jonavos rajono savivaldybės taryba miesto viešajai bibliotekai suteikė rašytojo Jonavos Garbės piliečio Grigorijaus Kanovičiaus vardą.

Grigorijus Kanovičius – prozininkas, kino ir teatro dramaturgas, poetas ir vertėjas, Lietuvos Nacionalinės meno ir kultūros premijos laureatas, gimė 1929 m. birželio 18 d. Jonavoje. Rašytojas mirė šių metų sausio 20 d. Tel Avive, Izraelyje.

Jonavos viešojoje bibliotekoje kasmet teikiama G. Kanovičiaus vardo literatūros premija.

Dvylika Jonavoje praleistų vaikystės metų padarė didžiulę įtaką rašytojo kūrybai. G. Kanovičius yra sakęs: „Aš niekad negaliu užmiršti šito miesto. Jis tikrai yra man miestų miestas. Jonava buvo mano šalis, mano valstybė, Jonava buvo mano meilė, mano rojus...“.

Grigorijus Kanovičius yra parašęs daugiau negu dešimt romanų – savo-

Iš kairės Jonavos rajono savivaldybės meras Mindaugas Sinkevičius.

tišką sagą apie Rytų Europos žydų istorijos vingius nuo XIX amžiaus iki mūsų dienų. Tai romanų trilogija „Žvakės vėjyje“, dilogija „Kvailių ašaros ir maldos“, romanai „Nusišypsok mums, Viešpatie“, „Ožiukas už du skatikus“, „Ir nebus vergams rojus“, „Neatsigręžki nuo mirties“,

„Žydų parkas“, „Nukirstų medžių šlamėjimas“, „Šėtono apžavai“.

Paskutinis rašytojo romanas „Miestelio romansas“ – tarsi paminimas savo šeimai, seneliams, tėvams, jų istorijai ir tradicijoms ir, žinoma, mylimam vaikystės miestui Jonavai.

Jonavos rajono savivaldybės inf.

„Siabrynos“ popietėje – besibaigiančios vasaros baltarusių šventės

Karolina Baltmiškė

Rugpjūčio 26 dieną Vilniaus m. baltarusių klubas „Siabryna“ pakvietė į Tautinių bendrijų namuose rengiamą šventę, kurioje buvo prisimintos senosios baltarusių tradicijos.

„Baltarusiai išpažįsta du tikėjimus. Dalis mūsų tautiečių yra katalikai, o dalis – pravoslavai. Taigi ši šventė tarsi dviejų tikėjimų sintezė. Rugpjūčio 15 dieną katalikai švenčia Žolinę, o išvakarėse – rugpjūčio 14 dieną pravoslavai renkasi į Medaus Viešpaties atsimainymo šventę, vadinamą Miadovy Spas. Rugpjūčio 19 dieną – Obuolių Viešpaties atsimainymo

Apie žolelių naudą pasakoja Galina Sivolova.

šventė, o rugpjūčio 29-ąją – Riešutų Viešpaties atsimainymo šventė. Užtat ant mūsų vaišių stalo – ir obuoliai, ir riešutai“ – šventę pristato „Siabryna“ klubo pirmininkas Valentin Stech.

Be vaišių stalo, akį traukė išdėlioti Boriso Šandrocha atvežti įvairūs medaus produktai, tuo primenant, kad vienas iš vykstančios šventės akcentų – medus. „Bitės – tai mano

pomėgis. Prieš dešimtmetį atskrido bičių spiečius, nuo to ir prasidėjo. Dabar turiu trisdešimt bičių šeimų. Prie mūsų namų labai daug gėlių, nes žmona nenori, kad jai nuskintas gėles dovanočiau. Ji man nuo mūsų bendro gyvenimo pradžios pasakė, kad jai dovanočiau tokias gėles, kurias ji galėtų sodinti. Įvairius kvapus skleidžiančiose gėlėse visada daug bičių, – apie bitininkystę ir medų pasakoja Boris Šandrocha. – Kai ėmiausi bitininkystės, apie bites nieko nežinojau. Tačiau turiu draugą, kuris verčiasi bitininkyste. Informacijos apie bites gausu internete, išleista nemažai literatūros. Domiuosi.“

Boris ne tik pasakojo apie šventę, bet ir pristatė įvairius bitininkystės produktus. Ne tik medų, bet ir sveikatai naudingus antpilus, lengvą svaiginantį gėrimą iš medaus „Medavucha“.

Šventėje nepamirštos ir Žolinės tradicijos. Apie gydomąją žolių galią, kokia žolelė nuo ko gali padėti, patiriami dalijosi Galina Sivolova.

O kokia šventė be muzikos ir dainų? „Siabrynos“ klubo surengtoje šventėje karaliavo baltarusiški cimbolai. Jais grojo politinė imigrantė, į Lietuvą atvykusi 2020 metais, kai

Baltarusijoje vyko protesto akcijos, Hanna Lepiashkevich. Iki tol Hanna grojo Baltarusijos nacionaliniame orkestre. „Aš groju jau modernizuotais cimbolais, deja, gyvenant Lietuvoje cimbolai tapo tik laisvalaikio pomėgiu,– sako Hanna. – Nors cimbolai pažįstami daugeliui tautų, bet jie skirtingi. Su ukrainietiškais ar kitos tautos cimbolais nepagročiau.“

Palina Kuranovič šventės dalyviams dovanojo ne tik cimbolais atliekamas melodijas, bet ir baltarusių liaudies dainų pluoštą. „Mokydamasi mokykloje dalyvavau folkloro būrelyje. Man patinka baltarusių liaudies dainos. Mano promočiutė labai daug jų mokėjo“, – prisiminimais pasidalija Palina.

„Mūsų uždavinys – gaivinti ir saugoti savo tradicijas, – sako Vilniaus m. baltarusių klubo „Siabryna“ pirmininkas Valentin Stech. – Panašią šventę buvome surengę prieš kelerius metus, ir labai tikiuosi, kad ji

Nuotr. autorė Karolina Baltušikė

Palina Kuranovič

mūsų bendruomenei taps tradicine. Manau, ji galėtų vadintis vienos iš ankstesniųjų pavasario gėlių vardu – Miadunica (plautė). Kai nuskini šios gėlės žiedelį, iš jo išteka saldus skystis. Tačiau klubo nariai gali pasiūlyti ir kitą pavadinimą. Juk pavadinimas ne taip svarbu, svarbu – tradicijos puoselėjimas“.

Rugpjūčio 31-oji – rumunų kalbos diena

Lučija Bartkienė

Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“, jungiančios išeivius iš Moldovos Respublikos ir Rumunijos, rugpjūčio 31 dieną paminėjo Rumunų kalbos dieną. Renginyje dalyvavo Rumunijos ambasados laikinasis reikalų patikėtinis Doruț Lucan ir Moldovos Respublikos ambasados konsulinio skyriaus vadovas Radu Dan.

Rumunų kalbos diena rugpjūčio 31 dieną Moldovos Respublikoje minima nuo 1990-ųjų, o Rumunijoje – nuo 2013 metų. Rumunų kalba kaip ir italų, prancūzų, ispanų, portugalų kalbos, priklauso romanų kalbų grupei.

Nuotr. autorės asm. archyvo

Kaip užsienio kalba ji yra dėstoma 40 pasaulio šalių. Apie 60 proc. žodžių, kurie yra rumunų kalbos pagrindinio žodyno dalis, yra kilę iš lotynų kalbos. Maždaug 28 milijonams žmonių rumunų kalba yra gimtoji. Rumunijoje ir Moldovos Respublikoje rumunų kalba yra valstybinė kalba ir turi

oficialiosios ES kalbos statusą. Rumunijos ambasados Lietuvoje iniciatyva 2017 metais Vilniaus universitetas ir Bukarešto rumunų kalbos institutas pasirašė bendradarbiavimo sutartį dėl rumunų kalbos, literatūros, kultūros ir civilizacijos kursų organizavimo Vilniaus universitete. Vilniaus univer-

siteto Filologijos fakulteto Užsienio kalbų institute nuo 2017 metų rugsėjo mėnesio pradėti rumunų kalbos kursai. Rumunų kalbos A1 (pradedantiesiems) ir A2 (pažengusiems), lygių kursus veda Rumunijos kalbos instituto dėstytojas dr. Ovidiu Ivan-
cu.

„Dačijos“ svečias – Krzysztof Kolanowski

Rugpjūčio 17 dieną Lietuvos rumunų kultūros bendriją „Dačija“ Tautinių bendrijų namuose aplankė Lenkijos ir Saksonijos bendradarbiavimo per sieną INTERREG programos sekretoriato vadovas ir prisaiškintas lietuvių kalbos vertėjas Lenkijoje Krzysztof Kolanowski.

Europos teritorinio bendradarbiavimo INTERREG 2021–2027 m. programos padeda spręsti bendras regiono problemas, dalintis idėjomis ir patirtimi, šalinti kliūtis siekiant bendrų tikslų.

K. Kolanowski atvyko su savo žmona Elżbieta, kuri yra lenkų kalbos mokytoja.

Nepaprasta draugystė užsimezgė prieš 12 metų Krzysztof Kolanowski, norėdamas išmokti rumunų kalbos, susidraugavo su bendrijos „Dačija“

nariais, dalyvavo bendrijos renginyje Kryžių kalne, kur buvo pastatytas balto akmens kryžius, atvežtas iš Moldovos.

K. Kolanowski iš Lietuvos išvyko į Rumuniją ir Moldovos Respubliką, kur dirbo atsakingose pareigose. O šiais metais jis vėl apsilankė Tautinių bendrijų namuose, susitiko su direktoriumi Gžegoż Miloševič ir bendrijos „Dačija“ pirmininke Lučija Bartkiene. Susitikime kalbėtasi apie Ukrainos pabėgėlių integraciją Lietuvoje ir Tautinių bendrijų namų organizuotus lietuvių kalbos kursus. **TBN inf.**

Iš kairės: Tautinių bendrijų namų direktorius Gžegoż Miloševič, bendrijos „Dačija“ pirmininkė Lučija Bartkienė ir svečias Krzysztof Kolanowski.

„Polonezą“ šoko 400 žmonių

Rugsėjo 17 d. Vilniaus Katedros aikštėje rekordiškas porų skaičius sušoko lenkų tautinį šokį „Polonezą“. Šiuo renginiu paminėtos Sovietų Sąjungos invazijos į Lenkiją metinės, pagerbtos karo aukos ir pažymėtas Vilniaus 700 metų jubiliejus. „Polonezą“ šoko lenkų tautinės bendruomenės atstovai, tarp jų lenkų folkloro ansambliai ir Lietuvoje veikiančių lenkiškų mokyklų mokiniai.

Visi dalyviai buvo pasipuošę istoriniais kostiumais. Šokėjams akompanavo orkestras, vadovaujamas Vytauto Lukošiaus.

TBN inf.

Šilutės rajono vokiečių kilmės gyventojų bendrija „Heide“

Karolina Baltmiškė

„Šilutės mieste ir rajone iki sovietmečio gyvenusius gyvenančius žmones vieni vadina lietuvinkais, kiti prūsais, dar kiti vokiečiais“, – apie aštuonis amžius Vokietijai priklausiusio krašto gyventojus pristato Šilutės rajono vokiečių kilmės gyventojų bendrijos „Heide“ pirmininkė Gerlinda Stungurienė.

Kūrėsi kartu su besikeliančia Lietuva

Sovietmečiu retas kuris Šilutės rajono, kaip ir viso buvusio Klaipėdos krašto, gyventojas išdrįso viešai kalbėti apie savo vokišką kilmę. „Nuo mažens žinojau, kad turiu vokiškų šaknų, nes vaikystėje mūsų namuose buvo kalbama vokiškai. Močiutė, mano mamos mama, puikiai kalbėjo vokiškai. Tačiau ji kalbėjo tik šiam kraštui būdinga ryprūsiška kalba, kuri šiek tiek skyrėsi nuo tos kalbos, kurios vėliau mokėmės ir kuria oficialiai kalbama Vokietijoje. Ir mano mama gerai kalbėjo vokiškai. Tėvukas buvo lietuvis, tad vėliau mūsų šeima perėjo prie lietuvių kalbos. Viešas savo vokiškos kilmės pripažinimas grėsė nemenkais nemalonumais, – vaikystę prisimena Gerlinda Stungurienė. – Apie pirmąjį Šilutės rajono vokiečių kilmės gyventojų susirinkimą, vykusį 1989 metų balandžio 2 dieną, sužinojau per pažįstamus. Tiesiog darbo metu Šilutės miesto seniūnijos salėje buvo surengtas susirinkimas, į kurį nebuvo oficialių kvietimų. Tik nuėjusi pamačiau, kas jį organizuoja. Tai buvo šio krašto vokiškos kilmės vietiniai gyventojai: Vaškaitis, Bulavinas, Šlema. Salė buvo pilna. Šiame susirinkime ir buvo nuspręsta įkurti Šilutės rajono vokiečių kilmės gyventojų bendriją

Šilutės rajono vokiečių kilmės gyventojų bendrijos „Heide“ pirmininkė Gerlinda Stungurienė (kairėje) ir Hilda Petereit prie bendrijos namų.

„Heide“. Kaip tais laikais buvo įprasta, prieš susirinkimą jau buvo numatyti kalbėtojai, būsimos bendrijos tarybos nariai. Ir kai mūsų gydytoja Virginija Aušrienė paprašė žodžio, jai teisės kalbėti nesuteikė. Tačiau ji vis tik nuėjo į tribūną ir pasakė, kad taryba negali būti sudaryta iš narių, kurie iš anksto numatyti, kad kandidatus į tarybos narius turi siūlyti susirinkusieji, kurie palaikė šį siūlymą. Tad iš buvusio sąrašo į tarybą pateko tik dalis. Susirinkusiųjų sprendimu visi tarybos nariai buvo vokiškos kilmės. Nors atrodo nedaug ką iš susirinkusiųjų pažinojau, bet buvau išrinkta į pirmąją bendrijos tarybą.“

Pirmuoju bendrijos pirmininku buvo išrinktas Helmutas Vaškaitis. Jis buvo lietuvių kalbos ir literatūros mokytojas, bet neprastai mokėjo ir vokiečių kalbą. Nors bendrija veikė, bet kurį laiką oficialiai nebuvo registruota.

Gausa nustebino ambasadą

1992 metais bendrijos pirmininke buvo išrinkta Gerlinda Stungurienė. Helmutas Vaškaitis tapo pirmininkės pavaduotoju. „Išties aš norėjau, kad jis ir toliau būtų pirmininkas, nes labai blogai kalbėjau vokiškai. Juk šiuose kraštuose nors oficialiai ir nebuvo uždrausta kalbėti vokiškai, bet geriau buvo šia kalba nesikalbėti. Ir mūsų krašto mokyklose nebuvo mokoma vokiečių kalbos, – pasakoja „Heide“ pir-

mininkė. – Kadangi bendrija patalpų neturėjo, rinkdavomės mano kabinete – tuomet dirbau Šilutės komunaliniame ūkyje inžiniere. Didesniems renginiams nuomodavome patalpas.“

Pradėjusi vadovauti Gerlinda oficialiai įregistravo bendriją, išėmė antspaudą ir surinko narių anketas. Narių galėjo tapti tik galintys įrodyti savo vokišką kilmę. Sutuoktiniai, neturintys vokiškų šaknų, bendrijos nariais negalėjo būti. Jie, pasak pirmininkės, galėjo tik dalyvauti bendruomenės šventėse, kituose renginiuose, padėti organizuojant įvairias veiklas. „Kai pradėjau vadovauti organizacijai, joje buvo 1323 nariai. Nusprendėme, kad mums reikia pristatyti Vokietijos ambasadai. Taigi vieną dieną kartu su Helmutu Vaškaičiu, galinčiu vokiškai susikalbėti, išvykome į Vilnių. Ambasados darbuotoja, atsakinga už kultūrinę veiklą Dagma Šmidt, pavarčiusi mūsų atsivežtas anketas, paklausė, ar galime šeštadieniui sukviesti savo narius į susitikimą. Ambasadoje buvome trečiadienį, tad turėjome tik porą dienų, bet pasakėme, kad galime. Tada mobiliųjų telefonų dar nebuvo. Ir laidinius telefonus ne visi turėjo. Jau grįždami iš Vilniaus su Helmutu pasidalinome, kuris ką kviesime ir kad prašysime žmonių žinią perduoti savo pažįstamiems.“

Penktadienį lyg tyčia kilo didžiulė audra. Vėjas laužė medžius. Visą naktį negalėjau užmigti, galvojau: Dieve, tie

žmonės neatvyks, nes bendrijos nariai – ne vien iš Šilutės, bet iš viso rajono. Tačiau šeštadienį žmonių prisirinko pilna Šilutės miesto seniūnijos salė. Visi atėjo su dokumentais. Buvome sutarę, kad Helmutas pavertėjas, bet pasirodo vyresnieji gyventojai nebuvo pamiršę vokiečių kalbos. Jie stojo į eilę ir patys vokiškai bendravo su ambasados darbuotoja. Kiekvienas skubėjo pasakoti savo istoriją, rodyti dokumentus. Ambasados darbuotoja kaip atsisėdo atvažiavusi į Šilutę, taip nuo darbo stalo ir nepakilo.

Kai vakare susėdome vakarieniauti, ji pasakė, kad Vokietijos ambasada buvo pasakyta, jog Lietuvoje vokiečių kilmės žmonių nėra. Tą šeštadienį ambasados atstovė pamatė, kad už mūsų surinktų anketų yra realūs žmonės“, – daugiau nei prieš tris dešimtmečius patirtais išpūdžiais dalijasi Gerlinda Stungurienė.

Vokiečių kalbos pamokos

Vienas svarbiausių ir pirmųjų išsikūrusios bendrijos uždavinių buvo vokiečių kalbos mokymas, nes beveik visi gimusieji pokario metais savo tėvų kalbos nebemokėjo. „1993 metais įkūrėme vokiečių kalbos mokyklėlę, gavome pirmąjį vokiečių kalbos mokytoją. Jis dienos metu dirbo mokyklose, nes jau buvo pradėta jose mokyti vaikus šios kalbos, o vakarais mokė bendrijos narius. Dar Helmutas Vaškaitis padėdavo. Pamokos vykdavo ne tik Šilutėje, bet ir Saugose, Juknaičiuose, Pagėgiuose, nes tada jie priklausė Šilutės rajonui, Katyčiuose. Į mokymus priėmėme visus norinčius – nežinūrėme turi jis ar ne vokiškų šaknų. Į mokymus atėdavo labai skirtingo amžiaus žmonės. Nemaža jų dalis buvo jau brandesnio amžiaus“, – pasakoja „Heide“ pirmininkė.

Nereto motyvas mokytis vokiečių kalbos buvo noras išvykti į Vokietiją. Vieni išvyko pakviesti giminių, kiti – Vokietijoje susiradę darbą.

„Iš pradžių žmonės į Vokietiją išvykdami čia pasilikdavo savo namus.

Jie net bendrijos nariais kurį laiką būdavo. Laikas nuo laiko grįždavo, pasiūlydavo bendrijos veiklą. Žmonės nežinojo, kaip pakryps įvykiai. Tačiau laikui bėgant vis daugiau jų rinkosi gyvenimą Vokietijoje, į Šilutę sugrįždami aplankyti tik savo artimųjų kapus, – sako pašnekovė. – Ir dabar žmonės išvyksta. Tad ir bendrijos narių smarkiai sumažėjo. Sąrašuose dar turime apie 300, bet realiai veikloje dalyvauja 120–130 žmonių. Žinoma, daug senųjų šilutiškių jau yra atgule į amžinojo poilsio vietą. Tačiau nesame beviltiškai gęstanti bendrija – į bendrijos veiklą įtraukiame savo anūkus. Bent kol jie mokosi Šilutėje. Po studijų retas grįžta į Šilutės rajoną. Daug jaunų žmonių išvyksta ir iš Lietuvos. Nėra metų, kad neprarastume dalies jaunų žmonių.“

Vokietijos pagalba Šilutei

Bendrijos „Heide“ tikslas – supažindinti su vokiečių kultūra ir tradicijomis, skatinti vokiečių ir lietuvių susitikimus, bendradarbiavimą. Tad, kaip teigia bendrijos pirmininkė, išmokę vokiečių kalbą bendrijos nariai stengėsi suaktyvinti bendradarbiavimą su Vokietija. Po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo gydymo ir ugdymo įstaigoms trūko inventoriaus, ne visos įstaigos galėjo įpirkti į rinką ateinančius kompiuterius, modernesnę įrangą ir ryšio priemones. Pasinaudodama vis labiau besimezgančiais ryšiais su Vokietija, Šilutės rajono vokiečių kilmės gyventojų bendrija „Heide“ organizavo socialinę paramą Šilutės rajono įstaigoms, šeimoms. „Labdara iš Vokietijos buvo vežama ir ligoninei, ir bažnyčiai, ir bendrijai. Veždavo ligoninei reikalingas lovas, neigaliųjų vežimėlius, baldus, drabužius. Ir mūsų bendrijos centre esančių baldų ir daiktų didelė dalis – iš tų laikų labdaros. Tai buvo labai didelė pagalba“, – teigia Gerlinda Stungurienė.

Dešimtmečius skaičiuojantis choras

„Pradėjome galvoti ir apie kultū-

rinę veiklą. Ėmėme domėtis vokiškomis dainomis. Pasirodo, brandesnio amžiaus moterys tiek vokiškų dainų bemokančios. Jos ir buvo mūsų pirmosios dainininkės. 1993 metais buvo įkurtas mišrus choras. Mūsų pirmajam kolektyvui sutiko vadovauti Valteris Matulis. Iki šiol jis vadovauja mūsų bendrijos chorui „Heide“. Atrodo, vieninteliai Baltijos šalyse išlaikėme savo chorą. Lėšas chorui išlaikyti pritraukiame per projektus. Paramos sulaukiame iš Šilutės rajono savivaldybės, Tautinių mažumų departamento. Už Departamento skirtas lėšas chorui nupirkome gražius rūbus. Choras koncertuoja įvairiuose renginiuose, organizuojamuose tiek Šilutės rajone, tiek kituose miestuose.

1997 metais susibūrė „Heidės“ jaunimo teatro grupė, kuriai vadovavo režisierė Monika Plėvytė. Tais metais šis kolektyvas lietuvių kalba pastatė M. Meterlino pjesę „Žydroji paukštė“. Spektaklis buvo rodomas Šilutėje ir Baltijos šalių tarptautiniame jaunimo teatrų seminare Karelijoje. Pagal brolių Grimų pasaką 1998 vokiečių kalba pastatyta Stephano Müllerio „Miegancioji gražuolė“, vaidinta Šilutėje, Klaipėdoje, Kaune, Vilniuje, Jurbarke, Šiauliuose, Karaliaučiuje, Vokietijos mokyklų moksleiviams. „Heide“ bendradarbiauja su kitomis Lietuvos vokiečių bendrijomis, Simono Dacho namais Klaipėdoje ir Thomo Manno kultūros centru Nidoje, su kraštiečiais Vokietijoje“, – bendrijos veiklą apžvelgia pirmininkė.

Nuo 1996 metų Šilutės rajono vokiečių kilmės gyventojų bendrija „Heide“ turi savo namus, kuriuose švenčia kalendorines ir bažnytines šventes, organizuoja kitus įvairius renginius, susitikimus, padeda nariams spręsti išylančias problemas. Bendrijos nariai naudojami šiuose namuose esančia biblioteka, kurioje sukaupta apie 1000 knygų.

Bendrija dalyvauja Hermano Zudermano, Hugo Šojaus ir kitų šio krašto šviesuolių atminimo išsaugoji-

me. „Heidės“ veiklą remia Vokietijos ambasada Lietuvoje, Stuttgarto užsienio reikalų institutas, kitos Vokietijos organizacijos.

2022 m. gruodžio 9 dieną Šilutės rajono vokiečių kilmės gyventojų bendrijos „Heide“ pirmininkei Gerlindai Stungurienei įteiktas Aukso garbės ženklas „Už nuopelnus“.

Žmonių šaknis saugo kapinės

Į „Heidę“ bendriją kreipiasi Vokietijoje ir kitose šalyse gyvenantys, bet save su Šilutės rajonu siejantys žmonės. „Kartu su Šilutės pirmąją gimnazija ilgus metus tvarkėme Šilutės liuteronų kapines, atnaujino jose surastą seną paminklą. Norėjome sutvarkyti ir kapinėse esančią koplytėlę, bet to padaryti bendrijos jėgomis nepavyko. Vėliau sukūrėme krašto gražinimo draugiją, kuri ir rūpinasi senųjų kapinaičių tvarkymu. Draugijoje buriasi žmonės, galintys prisidėti prie šių darbų“, – pasakoja bendrijos „Heide“ pirmininkė.

Tvarkomos ir už kelių kilometrų nuo Šilutės esančios Laučių pirmosios liuteronų evangelikų kapinaitės, kurias lanko keturios šeimos iš Lietuvos ir Vokietijos. Jau kelinti metai jas tvarko Hilda Petereit. „Šias kapines anksčiau tvarkydavo mano mama. Kartu su ja ir aš į šias kapines ateidavau, nes čia palaidota nemažai mūsų šeimos narių. Aš šias kapines tvarkau nuo 2017 metų, bet jau kuris laikas viena į jas bijau eiti, nes kapinaitės, kurios yra įrašytos į valstybės saugomų objektų sąrašą, atsidūrė privačioje teritorijoje ir jos savininkai ne syki jau mus yra užsipuolę, kad po jų žemę vaikštome“, – skaudžią kapinaičių, į kurių gynimą įsitraukė ir bendrija „Heide“, istoriją pasakoja Hilda Petereit.

Tarp ankstesniųjų žemės savininkų ir lankančiųjų kapinaičių konfliktų nekildavo. Tačiau dabartiniai žemės savininkai panaikino servitutinį kelią, skirtą atvažiuoti prie kapinių, ir išsipylė naują žvyrkelį, kuriuo lankantiems kapus neleidžiama važiuoti. Hilda Petereit pasiguodžia, kad atėjusi

lankyti kapų, rasdavo šalia kapinaičių sukrautus šieno rulonus, žemės ūkio padargus, žvyro ir akmenų krūvas.

Dėl susidariusios situacijos 2018-ųjų liepą Hilda Petereit kreipėsi į Kultūros paveldo departamento Klaipėdos skyrių. Jai buvo atsakyta, kad kapinės patenka į privatų sklypą, kuriam nustatytas servitutinis kelias, o kapinėms turėtų būti suformuotas atskiras žemės sklypas. Po šio atsakymo evangelikų liuteronų parapijos kunigas Remigijus Šemeklis parašė raštą Šilutės rajono savivaldybei, prašydamas paaiškinti, kodėl formuojant privatų sklypą šios kapinės buvo įtrauktos į jo teritoriją ir kodėl joms nebuvo suformuotas atskiras sklypas. Kunigas prašė kapines kuo greičiau išimti iš privačios valdos, sudaryti sąlygos lankyti artimųjų kapus.

Atsakydamas į kunigo raštą, Nacionalinės žemės tarybos (NŽT) Šilutės skyrius pranešė, kad Šilutės valdybos 1992 m. potvarkiu savininkui buvo atkurtos nuosavybės teisės į 20,70 ha žemės. Laučių evangelikų liuteronų pirmosios senosios kapinės įregistruotos 1997 m. Taip pat pranešė, kad telefonu bendrauta su dabartine žemės savininke, kuri sutiko, kad būtų rengiamas sklypo formavimo-pertvarkymo projektas, kuriuo kapinynas būtų išskirtas iš privačios žemės.

Deja, reikalai iš vietos nepajudėjo. 2019 metų rugpjūtį Hilda Petereit ir dar trys kapus lankantys žmonės vėl kreipėsi į NŽT Šilutės skyrių, nes nebegalėjo privažiuoti prie giminaičių kapų: gretimoje sodyboje gyvenanti šeimnininkė aiškino, kad kelias yra jų nuosavoje žemėje ir juo važiuoti draudžiama. Žmonėms išsiųstas NŽT raštas, kuriuo pranešama, kad Savivaldybė organizuos procedūrą dėl nuostolių atlyginimo, dėl senųjų Laučių kapinių ir bendro naudojimo kelio išpirkimo iš žemės savininkės.

Tačiau pažadas liko pažadu. 2020 metų birželio mėnesį Laučių kapinėse buvo surengta Kapinių šventė. Atvykusiuosius pasitiko ne tik užrašas, primenantis, kad tai privati teritorija,

bet ir priešiška nusiteikę žemės savininkai, per pačią šventę suskubę prie pat kapinaičių trimeriu pjauti žolę.

Po šio konflikto žurnalistų kalbinaamas Šilutės rajono savivaldybės meras Vytautas Laurinaitis teigė: „Dabar pradėsime formuoti sklypą, o ji suformavę kalbėsime dėl šito kelio. Jis turėtų būti arba servitutinis, arba jį turėtų perimti Savivaldybė. Savininkas blogai padarė, kad servitutinį kelią išardė, iškasė tvenkinį – to negalėjo daryti. Šios kapinaitės turės būti atiduotos evangelikų liuteronų bendruomenei. Privažiuavimas prie jų turėtų būti be jokių trukdžių. .

Tačiau vėl, nepaisant per pastaruosius trejus metus surašytų žmonių prašymų ir raštų, įvairių institucijų atsakymų, sąlygos lankyti kapus dar nesudarytos. Ir tai patvirtina pastatytas ženklas „Privati teritorija“. Tik Savivaldybės iniciatyva prie kapinių, vis dar esančių privačioje žemėje, pažvyruota aikštelė, pastatytas atliekų konteineris.

Šių metų rugpjūčio pradžioje telefonu kalbinamas Šilutės rajono savivaldybės meras Vytautas Laurinaitis, pasiskundęs, kad su žemės savininkais nepavyksta susitarti, paaiškino, kad savivaldybė problemą ketina spręsti teismo keliu.

„Administracija parengė Žemės sklypo servitutų nustatymo schemą. Siekiama notariu sandoriu nustatyti servitutą keliui iki kapinių ir servitutą kapinėms, kad būtų užtikrintas nevaržomas asmenų patekimas į kapines. Nepavykus įvykdyti sandorio, Administracija kreipsis į teismą. Šiuo metu vykdomos procedūros“, – atsakydamas į klausimą dėl Laučių kapinių „Tautinių bendrijų naujienoms“ rugpjūčio viduryje rašo Šilutės rajono savivaldybės administracijos direktorius Andrius Jurkus.

Rugsėjo 26 d. Savivaldybės Architektūros ir urbanistikos skyriaus vedėja Gintautė Sandarienė patikino, kad dėl kapinių išėmimo iš privačios valdos ir kelio servituto su žemės savininkais susitarta, dokumentai pateikti notarinei kontorai ir netrukus susitarimas turėtų būti įteisintas.

Nuskambėjo 27-oji baltarusių dainų šventė

Rugsėjo 16 d. Vilniuje, Mokytojų namuose įvyko 27-oji baltarusių dainų šventė, kurią organizavo Lietuvos baltarusių visuomeninių organizacijų susivienijimas, vadovaujamas Mikalaj Lohvin.

„Į šventę atvyko iki 200 dalyvių ne tik iš Lietuvos, bet sulaukėme svečių ir iš kitų šalių. Šventėje dainavo iš Latvijos atvykęs Daugpilio baltarusių kultūros centro vokalinis ansamblis „Spadčyna“ (*Palikimas*) ir savo kūrybą skaitė poetas ir prozininkas Stanislau Valodzka. Į šventės programą įsitraukė kolektyvas iš Lenkijos. Tai Baltarusių dainų ansamblis „Svitanak“ (*Aušra*) iš Balstogės“, – dainų šventės išpūdžiais dalijasi Vilniaus m. baltarusių klubo pirmininkas Valentin Stech.

Netradiciškai prasidėjusios šventės, kai ne kalbomis, ne sveikinimais, o pačių dalyvių pasirodymu, melodijų pynę pynę įvairūs kolektyvai. Dauguma jų – iš Vilniaus. Tai Pranciškaus Skorinos gimnazijos vokalinis ansamblis „Lianok“ (*Linelis*), Senjorų asociacijos vokalinis ansamblis „Pojuščieje serdca“ (*Dainuojančios širdys*), a capella dainuojantis ansamblis „Belaruski cud“ (*Baltarusiškas stebuklas*), atlikėjai Sjarhej Šabadalau ir Sjarhej Šankin. Taip pat į šventę atvyko Visagino vokalinis ansamblis „Suzorje“ (*Žvaigždynas*), Baltarusių kultūros centro „Krok“ (*Žingsnis*) baltarusių dainų ansamblis „Svitanak“ (*Aušra*), Klaipėdos baltarusių bendruomenės „Krynica“ (*Versmė*) vokalinis ansamblis „Kupalinka“.

Šventę vedė visaginiečiai Sjarhej Šabadalau.

Baltarusių dainų šventę rėmė Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

Tradicijos: kostiumai ir papuošalai

Liepos 10 – rugpjūčio 31 d. Kauno Vinco Kudirkos viešojoje bibliotekoje buvo eksponuojami Elmiros Bielialovos kurti tautų kostiumai ir Elviros Drozdovos tapyta Krymo totorių ornamentika.

ISSN 2029-7394

9772029739001